REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administraţiune
Braşov şi la următoarele
BIROURI de ANUNŢURI:
In Viena la M. Dukes Nachf., Nnx. Augenfeld & Emeric Lesner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Golberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsebet-körut).
Preţul inserţiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Număr de Dumineca 52.)

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Dumineca 4 cor. pe an
Pentru România şi străinătate.
Pe un an 40 franci, pe şase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr
N-rii de Dumineca 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Braşov;
Administraţiunea, Piaţa mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe şase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 285.—Anul LXXI. Braşov, Joi 25 Decemvrie 1908.

Din causa sfintelor sărbători ale Crăciunului, ziarul nu va apare până Luni sara.

Crăciunul.

Suntem iarăşi în ajunul Crăciunului, când toţi aleargă la vetrele părinteşti, spre a afla aici mângâere, şi a soarbe din tainica şi liniştita atmosferă, ce le încunjură, nou curagiu pentru luptele vieţei. Sunt zile de reculegere sufletească pentru mic şi mare. Şi dacă simţim trebuinţa unei reculegeri interioare în cercurile restrânse ale familiilor, o simţim astăzi îndoit, ba înzecit mai mult în sânul marei familii a naţiunei noastre, care nici odată n'a avut lipsă aşa de urgentă de ajutorul fiilor ei ca acum.

Anul ce trece ne face impresinni adânci. In inima fie-cărui Român de bine s'a deşteptat convingerea, că mari şi extraordinare pericole ameninţă mersul desvoltărei naţiunei noastre şi această convingere este însoţită de conştiinţa, că pericolul cel mai mare nu vine din afară, ci vine din păcatele noastre, din egoismul şi neînţelegerile ce ne destramă şi slăbesc.

Am avut în decursul anului acestuia bucuria şi satisfacţiunea sufletească, de a vedea manifestându-se cu putere cel mai curat şi sfânt entusiasm pentru cauza neamului nostru, cu ocaziunea aniversărei de şeapte-zeci de ani de la înfiinţarea „Gazetei Transilvaniei". De sigur că nu numai recunoştinţa pentru ceea ce a prestat această foaie în serviciul naţiunei române şi a patriei, ci pe lângă aceasta şi conştiinţa despre zilele grave ce le străbatem a făcut, ca manifestaţia de care vorbim, să stea şi să se ţină la un nivel atât de înalt.

E o dovadă nerăsturnabilă aceasta, că cu toate relele şi neajunsurile, ce am trebuit să le suferim timp de mai multe decenii, de când suntem constrânşi la cea mai extremă rezistenţă pentru apărarea limbei şi naţionalităţei noastre, e viuă conştiinţa naţională în sânul poporului nostru şi că nu ne-ar lipsi deci capitalul moral, dacă bunul destin ne-ar ajuta să putem ajunge odată la reculegerea interioară mult dorită

Nu e lucru puţin, ca un popor ca al nostru cu atâtea lipsuri şi năcazuri să fie condamnat a sta în opoziţie aproape o jumătate de veac. Şi ce opoziţiune? Când am trăi într'un stat în adevăr constituţional şi de drept, n'ar fi aşa de extraordinar acest lucru, dar noi Românii nu putem să vorbim de o stare normală de opoziţiune, fiindcă din capul locului am fost exchişi din cadrele constituţiei ca popor, şi, precum au dovedit-o şi în anul acesta nesfârşitele procese de presă şi politice, am fost combătuţi de-a dreptul ca nişte străini fără de patrie şi duşmani înverşunaţi ai ţărei.

Nu vor adversarii noştri să admită ca să fim trataţi ca un popor şi partid naţional, stând pe baze normale constituţionale, fiindcă atunci ar trebui să recunoască îndreptăţirea ce-o avem ca cetăţeni ai aceluiaşi stat şi libertatea constituţională de care am trebui să ne bucurăm în mod egal. Şi totuşi se mai miră încă unii şi alţii dintre deputaţii naţionalişti dietali, că şi astăzi majoritatea din dietă nu vrea să recunoască nici măcar partidul naţionalist ce l'au format ei acolo. Dar ce s'ar fi ales din ei dacă ar fi fost trataţi numai a zecea parte aşa cum a fost tratat partidul naţional român?

Un an de zile a durat cunoscuta „luptă naţională" sub guvernul Fejervary şi dacă mai dura numai câteva luni acest regim, care era aspru, însă nici pe departe nu trata cu opoziţia koşuthistă aşa cum tratează ea azi cu Românii, atunci opoziţia aceea grozavă n'ar mai fi ajuns niciodată la cârmă şi în situaţia de a resolva probleme mari, ca cestiunea militară, reforma electorală etc.

Avem noi Românii încă un capital mare moral şi multă tărie a conştiinţei noastre naţionale, dacă am putut să rezistăm până acuma şi aşa cum am rezistat. Ceea ce ne lipseşte, este energia de a dovedi această tărie morală faţă cu adversarii noştri şi cu toată lumea. Un moment îmbucurător rămâne deci pentru noi convingerea şi conştiinţa ce s'a manifestat atât de strălucit în anul acesta, că e timpul suprem, ca să ne reculegem forţele de cari dispunem, grupându-ne în jurul steagului principiilor sănătoase ale luptei noastre naţionale, fără a lăsa să fim opăciţi de cei egoişti şi slabi de înger.

Să ne facem datoria şi să fim cu inima la loc! Atunci toate se vor schimba spre bine

Sărbători fericite!

La fondul jubilar al „Gazetei"

au mai contribuit:

Doamna *Elena C. Căciulă*, din *Huedin* suma de 3 (trei) coroane.

D-l *Alexiu Hodis*, proprietar în Minthiul Gherlei pe lângă felicitări călduroase trimite 2 (două) coroane.

D-l *Ioan Suciu*, din *Pittsburg*, (America de Nord) 2 (două) coroane.

Revista politică.

Situaţiunea interioară a Ungariei se prezintă de câteva zile în *culori foarte posomorâte*. Carul guvernului coaliţionist pare că s'a înămolit şi în fiecare clipă se poate ivi o criză, care e în stare sa rupă capul stăpânirei de astăzi. Aproape toate foile maghiare şi mai ales foile opoziţionale zugrăvesc în colori foarte negre situaţia şi atacă guvernul, despre care spun că a purtat de nas miile de alegători, făcând o politică nesinceră şi mincinoasă, care acum se răsbună amar.

Mai ales două lucruri au produs această stare critică: *cestiunea băncii de sine stătătoare ungare* şi *cestiunea concesiunilor militare*. Dumineca, s'a ţinut în Budapesta un mare sfat al miniştrilor ungari, care s'a ocupat cu aceste cestiuni, iar de alaltăeri se află în Viena ministrul Wekerle, ca să încerce delăturarea piedecilor, ce se pun în cale rezolvării mulţumitoare a cestiunilor amintite.

Toţi se întreabă: va succede oare să se rezolve cestiunea băncii astfel ca să se împace şi capra şi varza? Se va putea ajunge la o înţelegere cu cei din Austria, care înţelegere să mulţumească şi pe Kossuth şi pe oamenii săi? Se vor putea aranja cestiunile militare astfel, ca să se împace şi „naţiunea" maghiară şi să nu se ştirbească nici unitatea armatei?

Dacă ministrul Wekerle va aduce veşti bune, norii grei poate se vor împrăştia, dacă însă nu, atunci ne putem aştepta în curând la o criză de guvern şi la spargerea coaliţiei, în sânul căreia domneşte deja de vreme mai îndelungată o mare fierbere şi nemulţumire.

*

După discursul ce l'a ţinut ministrul de externe rusesc Isvolsky în Duma din Petersburg, părea că s'au mai liniştit valurile agitate ale politicei balcanice. Deodată însă ele au fost iarăşi *mult turburate prin atitudinea Scupştinei şi a guvernului sârbesc.* In şedinţa de Sâmbătă a Skupştinei a vorbit ministrul de externe sârbesc *Milovanovici*, răspunzând la o interpelare, în care a fost întrebat guvernul: ce a făcut pentru poporul sârbesc. A pledat pentru autonomia Bosniei şi dacă a asigurat participarea Serbiei la conferenţa puterilor?

Milovanovici, după ce a vorbit de alianţa sârbo-muntenegreană, a zis în discursul său între altele: „Trebue să ne apărăm în contra Austro-Ungariei, să impedecăm înaintarea ei spre marea Egeică Austro-Ungaria nu mai trebue să fie stat balcanic. Graniţa între ea şi Balcani trebue să rămână Sava şi Dunărea. Situaţiunea creată prin tractatul din Berlin poate fi îmbunătăţită numai dacă Bosnia şi Herţegovina vor căpăta autonomie, fiind puse sub controlul Europei".

Vorbirea ministrului de externe a fost viu aplaudată. Skupştina a votat o moţiune, în care se zice:

»Skupştina mulţămeşte cordial Rusiei, Angliei, Italiei şi Franţei, pentru simpatiile cari rees din dreptatea cauzei sârbe cum şi din solidaritatea de interese. Skupştina aşteaptă dela aceste puteri, şi mai ales dela Rusia, şi un sprijin material. Se aşteaptă din partea guvernului sârb să ia toate măsurile pentru a asigura o deplină independenţă politică şi economică a Serbiei şi Muntenegrului cu ocaziunea revidării tratatului de Berlin. Skupştina este convinsă că aceasta nu se va putea obţine decât numai când Bosnia va avea o poziţiune internaţională de principat tributar sub suveranitatea sultanului şi garanţia marilor puteri, iar comunicaţiunea teritorială dintre Serbia şi Muntenegru prin Bosnia să fie asigurată.«

Atitudinea Skupştinei şi a guvernului sârbesc a făcut la Viena o impresiune foarte rea. In urma vorbirei lui Milovanovici a devenit greu pentru monarchie să păstreze şi de aci încolo tactica sa de răbdare şi de indulgenţă. „Fremdenblatt" organul lui Aerenthal a scris, că cuvântarea ministrului Milovanovici arată un fel de duşmănie în contra Austro-Ungariei. Cabinetul din Viena s'a şi decis de a face un pas serios în urma acestei vorbiri provocătoare.

Ministrul de externe br. Aerenthal a dat ambasadorului austro-ungar din Belgrad, conte Forgach, însărcinarea *de a interpela pe ministrul sârbesc* Milovanovici cu privire la un pasagiu din vorbirea sa, în care a zis, că primul pas, ce l'a făcut Austro-Ungaria în Balcani, a constat din aceea, că a făcut *sclavi din poporul celor două ţări sârbeşti.* Contele Forgach avea să întrebe pe Dr. Milovanovici, dacă această expresiune se află cuprinsă în raportul şedinţei Skupştinei. Dela răspunsul, ce-l va primi Forgach, va atârna, dacă guvernul austro-ungar va mai face, sau nu vr'un pas. O telegramă din Viena spune, că acest pas ar fi, că se vor *rupe relaţiile diplomatice cu Serbia* şi ambasadorul Forgach va primi însărcinarea, să părăsească Belgradul.

*

Corespondentul din Constantinopol al ziarului „Magyar Hirlap" comunică după cele mai bune informaţiuni, că toţi ambasadorii din Constantinopol, afară de cel german, fac tot posibilul, ca *înţelegerea dintre Austro-Ungaria şi Turcia să întârzieze cât mai mult.* Motivele acestei purtări sunt, că fiecare putere vrea să tragă foloase pentru industria şi comerţul ei din boicotul contra Austro-Ungariei. Ministrul Aehrenthal şi ambasadorul Pallavicini se trudesc în zadar ca să înceteze mişcarea de boicot, căci în dosul ei stau Anglia, Italia şi Rusia.

De altă parte ziarul „Norddeutsche Allg. Zeitung" publică următoarea notă oficioasă: Intre Germania şi Austria există o înţelegere definitivă, ce nu o va putea modifica nici un eveniment politic de ori-ce natură ar fi el. Germania e hotărâtă să nu abandoneze monarchia aliată chiar în cele mai grele impregiurări.

*

Zilele acestea vor avea loc la ministerul comun de finanţe din Viena consilii, cari se vor ocupa cu diferitele proiecte, privitoare la *proiectele interne ale Bosniei şi Herţegovinei.* Ministrul Burian a elaborat mai multe proiecte, care se referă la crearea unui parlament şi la introducerea unei administraţii şi justiţii corecte. După terminarea lor, proiectele vor fi trimise ambelor guverne. In capul provinciei va fi un funcţionar politic cu o situaţiune asemănătoare cu a Banului Croaţiei. Se va elabora un proiect special pentru organizarea corpurilor legiuitoare, pentru fixarea şi ţinerea alegerilor.

La numărul acesta se alătură un adaus de patru pagini.

Serbarea Popasu.

Brașov, în ajunul Crăciunului 1908.

Implinindu-se Sâmbătă în 20 Dec. v. 100 de ani dela nașterea fericitului *Ioan Popasu*, protopopul de odinioară al Brașovului, iar mai târziu episcop al Caransebeșului, Românii din Brașov și îndeosebi comitetul parohial al bisericei Sf. Nicolae și corpul profesoral al școalelor române din Brașov au ținut să serbeze această aniversare în mod demn de memoria acestui distins fiu al Brașovului și vrednic apostol al neamului românesc.

Sâmbătă seara edificiul gimnaziului — la a cărui zidire și înălțare fericitul Popasu a lucrat prin cuvântul său înflăcărat și prin faptele sale pline de jertfă, alăturea de alți distinși fii ai neamului nostru, — a fost iluminat, iar în sala festivă s'a ținut o frumoasă serbare școlară comemorativă, la care a cântat corul mixt al bisericei Sf. Nicolae și distinsul nostru profesor Andreiu Bârseanu a ținut o cuvântare sărbătorească, în care a preamărit memoria fericitului Ioan Popasu.

Duminecă a rostit în biserica Sf. Nicolae protopopul Voina o predică ocaeională, în care a vorbit despre dragostea cea mare a neuitatului Popasu față de poporul din Scheiu. După vorbire s'a oficiat un parastas, iar după parastas s'a făcut o slujbă la bradul lui Popasu. Constatăm cu plăcere, că la toate serbările au luat parte un public numeros din toate straturile societății române, membrele comitetelor reuniunei femeilor române din Brasov și a reuniunei pentru ajutorarea văduvelor sărace și membrii corpurilor didactice.

Duminecă după amiazi s'a făcut împărțirea hainelor între școlarii și elevele sărace dela școalele noastre. Despre această frumoasă și înălțătoare serbare, raportăm următoarele:

Serbarea împărțirei hainelor.

La orele 2 după amiazi un public numeros împreună cu părinții copiilor, cari aveau să fie împărtășiți cu daruri în haine și încălțăminte, s'a întrunit în sala festivă a gimnaziului. In fruntea sălii ocupaseră loc membrii comitetului parohial al bisericei Sf. Nicolae, numeroși membrii ai eforiei și delegațiunilor școlare, comitetul Reuniunei femeilor române în frunte cu d-na presidentă Maria B. Baiulescu și membrii corpului profesoral în frunte cu directorul V. Onițiu. Elevii și elevele școalelor erau postați în clasele de lângă sala festivă sub conducerea d-lor învățători.

Festivitatea a fost deschisă printr'o frumoasă colindă în trei voci, cântată cu multă preciziune de corul elevilor școalelor primare sub conducerea d-lui înv. N. *Stoicovici*. Incetând aplauzele la adresa micilor coriști și a abilului lor conducător d-na **Maria B. Baiulescu** a rostit următoarea vorbire:

»Astăzi biserica a celebrat un parastas pentru sufletul fericitului Arhiereu Ioan Popasu.

Se serbează ziua memorabilă de o sută de ani dela nașterea unui vrednic fiu al orașului nostru, a distinsului Român, marelui protopop al Brașovului, Ioan Popasu, care cu duhul său luminat, cu inima sa caldă și cu sentimentele sale nobile, a știut să însuflețească pe Românii din Brașov la fapte mari, ridicând astfel frumoase monumente culturale pentru neamul lor.

Reuniunea femeilor române se asociază cu biserica și ia parte cu adâncă pietate la această serbare solemnă. Cu atât mai vârtos, că și această Reuniune a luat înființarea sa, tot în această periodă de înflorire culturală a Românilor din Brașov, iar Ioan Popasu a fost unul din acei bărbați luminați, care cu cuvânt viu a propoveduit aceasta idee și a conlucrat la înființarea ei.

Nu putem încheia mai demn aceasta solemnitate decât, după cum se cuvine în legea noastră strămoșească, cu un act de binefacere împărțind darurile noastre de Crăciun între copiii săraci.

Și inimile noastre se umple de bucurie, cunoscând roadele îmbelșugate, ce le culegem astăzi de pe ogoarele desțelenite odinioară, cu multă trudă, cu multă greutate și cu multă osteneală de vrednicul păstor sufletesc, Ioan Popasu.

Fie-i memoria în veci binecuvântată, căci sufletul său odihnește în pacea și seninătatea faptelor sale bune, de-a dreapta Tatălui ceresc.

Copii! rugați-vă la Dumnezeu pentru sufletul acestui mare binefăcător! Mulțumiți lui Dumnezeu și rugați-vă și pentru binefăcătorii voștri de astăzi, cari cu rară bunăvoință, cu dragostea inimei și cu prevenire au răspuns la apelul nostru, trimițându-ne ajutorul lor, pentru ca să vă putem face aceasta bucurie, de sfintele sărbători ale Nașterii Domnului, când scris este ca fiecare să se bucure, săracul ca și bogatul.

In numele vostru, în numele inimilor voastre curate și nevinovate, exprim tuturor donatorilor cea mai adâncă mulțămită și vă urez tuturor sărbători fericite!«

Frumosul discurs al d-nei Baiulescu a fost primit cu vii aplauze.

Făcându-se liniște părintele **Dr V. Saftu**, președintele comitetului parohial al bisericei Sf. Nicolae, a rostit următorul discurs:

Dragii mei Brașoveni!

I.

Nu cu glas de psalm, nu cu trîmbițe ferecate și cu glas de trîmbiță de corn, ca psalmistul David, mă urc eu în acest loc de învățătură, ci cu inima plină de jale și de suferință, ca să Vă întreb:

»Cine va da capului meu apă și ochilor mei isvoară de lacrămi; *și voi plânge pe poporul meu acesta ziua și noaptea.*

Ieremia 9, 1.

. . . .

Ce folos, că amvoanele bisericilor noastre strălucesc de poleiala aurită, dacă ele sunt în totdeauna pline de praf, mute și reci?

Ce folos, că în podișorul bisericei sf. Nicolae, Dumineca și sărbătoarea, cântă corul cu neîntrecută măiestrie și înțelegere Impăratului Dumnezeu, dacă din atâta *popor* abia vezi 30—40 inși, iar dintre *inteligenții cărturari* abia vezi 2—3, în biserică?

Ce folos, că de cinci ani, de când este la putere comitetul de astăzi al bisericei Sf. Nicolae: s'a cumpărat casa fostului protopop I. Petric, locuri în Poiană, s'au făcut reparaturi și clădiri noi, fără de cari nu se putea, pe la casele parohiale, pe la stupina de lângă Brașov, sub neîntrecuta supraveghiere a harnicului nostru econom Andrei *Lupan* și pe la moșiile din România ale bisericei, în sumă totală de *84313·72*, *adecă opt zeci și patru mii trei sute tre sprezece cor. 72 bani,* dacă tot mai sunt în parohie oameni, cari au și ochi și urechi, văd și aud și tot nu *creau* să înțeleagă, că fără de acestea biserica nu putea încassa arînzile de astăzi ale moșiilor, cari față cu cele din trecut în 9 ani de zile — timpul de arîndă — le întrec cu *255,132 lei*, adecă două sute cincizeci și cinci de mii o sută treizeci și doi lei.

Ce folos, că cu toată această mare cheltuială, comitetul parohial și epitropia de astăzi a bisericei Sf. Nicolae, cu grea trudă și osteneală a adunat creițăruș cu creițăruș și a făcut suma de *cor. 110,787·33* adecă o sută zece mii șapte sute opt zeci și șapte coroane 33 bani, care e depusă la banca »Albina« din Brașov, dacă tot se mai găsesc oameni, cari știu, că acum 5 ani am găsit în cassa bisericei numai sumulița de *cor. 18.782·48 adecă opt spre zece mii șapte sute opt zeci și două cor. 48 bani* și tot nu recunosc adevărul și munca comitetului de astăzi?

Ce folos, că epitropul nostru, vrednicul *Vasilie Muntean-Iuloicu*, după multe binefaceri pe la alte biserici, îndemnat de evlavia lui și *numai pentrucă a văzut dreptatea și cinstea, cu care se administrează biserica Sf. Nicolae*, a dăruit bisericei noastre o grădină, care a cumpărat-o cu *6800* (șase mii opt sute) coroane, dacă tot se mai găsesc oameni, cari să-l ocărască?

Ce folos, că fericitul în Domnul *Andrei Buntoiu*, fruntaș al parohiei noastre, *numai după ce și numai pentrucă au ajuns la putere Eforia și Delegațiunile de astăzi.*, a făcut școalelor noastre frumoasa fundație în sumă de aproximativ 110.000 adecă o sută zece mii coroane, dacă tot s'au găsit oameni, cari să îndemne pe un presupus moștenitor, să facă școalelor proces de moștenire, pe care însă tot el l'a pierdut cu desăvârșire la toate judecătoriile?

Ce folos, că inspectorii ministerului nostru de instrucție recunosc, că școalele noastre sunt dintre cele mai bune?

Ce folos, că biserica Sf. Nicolae a urcat ajutorul școalelor cu *coroane 25000* (două zeci și cinci de mii) pe fiecare an?

Ce folos, că universitatea săsească din Sibiiu, la energica și laudabila stăruință a d-lui Dr. Liviu de Lemenyi, a votat și dă școalelor noastre începând cu 1 Ianuarie 1908 frumoasa *sumă de 24,000 (două zeci și patru mii) coroane* pe fiecare an, dacă în însuș lăcașul lui D-zeu, în biserica Sf. Nicolae, sunt huiduiți și batjocuriți de unii dintre parochienii noștri profesorii și învățătorii copiilor noștri?

Ce folos, că Eforia și Delegațiunile de astăzi au luat măsuri, să repareze radical școala noastră comercială, dacă un zelos și activ profesor dela școala noastră comercială nu îndrăsnește să se mai întoarcă la postul său de teama, ca să nu fie bătut de unii părinți ai școlarilor nesilitori?

Ce folos, că vechiul comitet a cheltuit în anul 1903 pentru îmbrăcămintea și încălțarea școlarilor și școlărițelor sărace din Scheiul nostru suma de coroane *2108·22* adecă două mii o sută opt cor. 22 bani, iar epitropia și comitetul de astăzi al bisericei Sf. Nicolae cheltuiește în anul acesta suma de cor. *3041·76* adecă trei mii patru zeci și una cor. 76 bani, deci cu 933·54 cor. adecă nouă sute trei zeci și trei cor. 54 bani mai mult, dacă unii dintre tații și unele dintre mamele copiilor și copilelor îmbrăcate și încălțate, acum numai decât coborîndu-se pe treptele școalelor blastămă, că nu li s'a dat din destul?

Ce folos, că de 5 ani de zile încoace averea bisericei și a școalelor noastre, crește și înflorește, dacă noi, Românii brașoveni, ne clevetim, ne batjocurim, ne pîrîm pe la judecăți și ne certăm mai amar decât oamenii cei mai de rând?

. . . .

II.

. . . .

. . . .

De ce stați atât de triști și de îngândurați în fața acestei icoane drepte, limpezi și adevărate?! . . . .

Nu vedeți voi, cum s'apropie tot mai tare cetele îngerești?! . . . .

N'auziți voi cât de jalnic și îndurerat răsună corul falnicilor cheruvimi?! .

. . . .

Cine e în fruntea lor? . . . . .

El este! Mândrul lor conducător, nobilul suflet al fericitului *Ioan Popazu!* . .

. . . .

Tăceți mulcom, căci vrea să ne grăiască:

Iubiții mei Brașoveni,

Ieri s'au împlinit tocmai o sută de ani, de când m'am născut eu în Brașov.

Cât am trăit pe pământ, eu n'am împărțit pe Românii mei, cari ca fii de împărat sunt și vor fi frați de unul și același sânge, în două tabere vrăjmașe, *pentru că unii s'au născut în Scheiu și alții afară din Scheiu.* Nu e vinovat nici un Român pentru locul, în care s'a născut.

De când m'a chiemat la sine Tatăl ceresc, am urmărit cu mare băgare de seamă *viața* voastră. Uneori mi s'a umplut inima de bucurie, alteori mi s'a copleșit de întristare. Nici odată însă n'am fost atât de năcăjit și amărât ca în zilele din urmă.

Voi, unele dintre femei, ați început, să vă părăsiți frumosul vostru port național strămoșesc și să vă dați blăstămatului *lux străin*, care vă duce la sapă de lemn și vă împinge și la păcate rușinoase.

Voi, unii dintre bărbați, v'ați dat *beției de rachiu*, care suge și măduva din voi și vă face, să vă pierdeți cu desăvârșire cinstea și omenia.

Voi, bărbații cărturari, în loc să vă iubiți unul pe altul, și să dați pildă bună poporului, vă dușmăniți și vă certați, de mi s'a acrit sufletul.

. . . .

Destul am răbdat . . . .
Acum trebue să vă poruncesc:

Voi, preoții bisericei sf. Nicolae, să fiți *lumina* parohienilor voștrii, ca văzând faptele voastre *cele bune*, să preamărească pe Tatăl nostru cel din ceriuri. După ce ați împlinit pe deplin această de căpetenie învățătură, călcați-vă pe inimă! E rușine, ca voi, cari ori de câte ori slujiți sobor, ziceți: »Cristos este în mijlocul nostru«, să nu vă aveți bine unul cu altul!... Impăcați-vă!

Voi, profesorii și învățătorii școalelor mele, pe cari mai mult i-am iubit și îmbrățișat, cât am fost pe pământ, luați pildă dela preoții voștrii, călcați-vă pe inimă și vă împăcați, pentrucă *dragostea creștinească* este singurul fundament solid al ori-cărei creșteri!

Astfel preoți, profesori, învățători, proprietari, medici, negustori, meseriași etc. dați-vă mâna unul cu altul, uniți-vă în cugete și simțiri!

Apoi, ca conducători firești ai poporului, într'un glas și o simțire, îngrijiți-vă cu drag de soartea lui; combateți cu toată puterea *luxul* și *beția* și vârâți în sufletele oamenilor voștrii *duhul muncii, al economiei, al cinstei și al omeniei!*

Să nu uitați nici odată, că mai pe sus decât viața voastră stă *viața* bisericei și a școalelor voastre, la a căror întemeiere și eu am lucrat.

Strângeți-vă cu căldură mare unul ca unul în jurul lor: *Dragostea puternică dintre voi este cea mai tare armă contra tuturor primejdiilor!*

Fiți cu mare băgare de seamă, și la cârmuirea bisericilor și a școalelor voastre alegeți-vă *absolut numai oameni pricepuți, cinstiți și de omenie*, cari vă vor da *garanția*, că *averea* celor mai scumpe odoară, cari le aveți, în totdeauna are să crească și să înflorească!

Tot, cel ce-și va *mânji* degetele cu averea Sionului vostru, o va păți din neam în răsneam, pentrucă scris este:

Cei ce vor urî Sionul,
Rușinase-vor dela Domnul!

. . . .

III.

. . . .

Nu te duce, suflet nobil, rămâi între noi, pentruca sfintele tale *vorbe, fapte să se facă!!!*

Discursul părintelui Dr. Saftu, predat cu vervă oratorică și rostit respicat la auzul tuturor, a produs o vină impresiune în mijlocul ascultătorilor, care s'a manifestat la încheierea discursului prin puternice aplauze la adresa oratorului.

După esecutarea unei rugăciuni frumoase din partea corului elevilor, s'a început împărțirea hainelor. Din partea reuniunei femeilor române au fost dăruite 30 fetițe sărace cu haine, iar din partea bisericei Sf. Nicolae 300 băeți și fete cu cizme și flanele. La eșirea din sala festivă fiecare parochian și elev a primit câte un chip al neuitatului episcop Ioan Popazu.

Cu această serbare umanitară s'a terminat șirul frumoaselor festivități aranjate în amintirea fericitului Ioan Popasu.

Un glas către cetitorii ziarelor!

20 Decemvrie v. 1908.

On. Redacțiune! In nr. 252 al »Gazetei« ați publicat un articol de fond de-o însemnătate foarte mare întitulat: »*De ce ne merge așa de rău?*« în care arătați că noi Românii ar trebui să luptăm și în contra inimicilor interni și »să facem rânduială în casa proprie", pentru că numai astfel uniți vom putea purta cu deplin succes lupta noastră națională. M'am gândit cu deadinsul la cuprinsul acelui articol și m'am convins din experiență proprie despre adevărul constatărei d-voastră. Intru adevăr noi nu facem rânduială în casa noastră, ci primim acolo multă »polomidă«.

Așa spre pildă se amintesc de un lucru. Mulți cărturari de ai noștri, mai ales învățători și notari, primesc în casele lor lectura veninoasă a ziarelor mercenare ale guvernului: »Ungaria«, »Lumina« și »Severinul«. Fiind susținute cu subvențiuni dela guvern aceste ziare se împart gratuit, abonați abia cred să aibă.

Cât de infectă este slova acestor foi s'a putut convinge ori cine a luat în mână vre-un număr din ele. Le scriu în limba românească oameni, cari mai bine nu ar fi cunoscut'o. Ele atacă fățiș și cu obrăznicie cele mai sfinte drepturi ale noastre, ponegresc activitatea și lupta ideală a celor mai buni Români și ținuta presei noastre independente. Sunt condeie simbriașe!

Pentru ce primesc mulți Români aceste foi în casele lor? Sunt sigur, că nu din semn de aderință. Unii mai ales învățători, vreau să se insinue prin aceasta înaintea organelor statului, alții, cei mai mulți, le primesc fiindcă li-se dau gratuit, »ca să aibă hartie«.

Dar toți aceia cari lasă să între în casa lor astfel de foi nu-și dau seamă de ceeace fac. Mă mir mult cum nu le jignește simțul lor scrisul păcătos al acestor foi și cum le rabdă pe masa lor. Aceștia nu-s conștii de sine ca Români. Căci prin fapta lor dau numai prilegiu scribilor plătiți, ca să poată vorbi în numele celor »moderați« și să zică »aderenții noștri« și ca să se poată preface a crede că numărul partizanilor lor e în creștere. Așa spre exemplu, »Ungaria» din »Kolozsvar«, care zice despre sine, că a trăit »cu cinste« mai bine de un an, acum după ce a ajuns să

o primească aproape 4000 de cetitori (?) despre cari ea susține că îi »aprobă pașii« cere dela aceștia să o aboneze cel puțin cu prețul de jumătate. Astfel vrea să se vâre pe încetul în casele românești.

Iar stăpânii acestor slugi văzând cum și cu ce se laudă ele, se vor crede în drept să zică luptătorilor noștri naționali cuvintele din articolul amintit al »Gazetei«: »Puteți voi striga cat vreți, căci noi avem vreme să așteptăm până când dezertorii și rătăciții voștri de azi vor deveni legiune« Vezi bine că ei se amăgesc pe sine când o zic aceasta și eu nu mă tem că guvernanții noștri vor ajunge la vr'un rezultat cu simbriașii lor și nu de aceea am scris șirele acestea.

Răul îl văd eu aici: Prin faptul că mulți dintre noi primesc foile plătite ale guvernului, ce li se trimit gratuit, le dau prilegiu acelora să vorbească în numele unui partid neexistent »moderat« și să se umfle în pene seducând opinia publică. Astfel de foi este sub demnitatea noastră a le primi în casă. Să-i lăsăm singuri, să vedem cine sunt. Răposata »Erdélyi Hirlap« puțini o ceteau, dar iată că »Ungaria« care îi ține locul o primesc mulți dintre Români. Dacă cineva crede că e așa de sărac încât nu-și poate abona o foaie bună românească, atunci mai bine să nu cetească nimic, decât să adăpostească buruieni veninoase în casele lor.

Să sprijinim presa noastră națională în lupta ei nobilă și plină de abnegație! Iar dacă spre durerea noastră avem între noi câteva suflete rătăcite, pe acești oameni să-i lăsăm în plata Domnului, după ce nu vreau să se întoarcă. Să nu ascundem între noi pe cei renegați ci să-i privim în față ca pe o tabără dușmană. Să-i vedem ce pot face ei de capul lor.

Dacă vrem să ne meargă bine să lăpădăm dela noi tot ce este străin de sufletul nostru!

Un cetitor conștiențios.

Cestiunea catehizării.

Se știe la ce șicane și prigoniri sunt espuși preoții-cateheți români de la școlele de stat și comunale, fiindcă nu vreau nu pot și nu le este permis din partea autorității superioare să propună studiul religiunei decât în limba bisericei. Ministrul de culte și instrucțiune publică Apponyi a dispus printr'o ordinațiune, că începând dela clasa a treia în sus, studiul religiunei trebue să se predea în limba maghiară. In contra acestui ordin ca și a altor ordine a antecesorilor lui în oficiu s'a protestat, fiindcă însă Apponyi a susținut că nici unul din Episcopi n'ar fi remonstrat contra ordinațiunei sale, consistorul arhidiecezan greco-catolic din Blaj a dat o circulară către întreg clerul archidiecezan în care lămurește chestiunea și prin care aduce la cunoștință în întregime importanta reprezentațiune ce-au făcut'o *Metropolitul și Episcopii Provinciei bisericești de Alba-Iulia și Făgăraș* ministrului de culte și instrucțiune publică încă în Aprilie 1906. Această reprezentațiune a rămas până în ziua de azi *fără răspuns* din partea ministrului.

Considerând marea însemnătate ce-o are pentru noi reprezentațiunea despre care vorbim în stadiul actual al luptelor noastre grele pentru dreptul limbei române care, vedem, că acum este atacat chiar și în biserică în exercițiul chemărei religioase a preoțimei noastre, o lăsăm să urmeze aici dimpreună cu întreaga circulară conzistorială și atragem asupra lor deosebita atențiune a cetitorilor noștri:

Nr 8768—1908 XC. Cercular către întreg clerul arhidiecezan.

Mai mulți dintre preoții arhidiecezani, cari împlinesc oficiul de cateheți la școale de stat, ne-s'au plâns, că din partea autorității școalei respective au fost recercați, ca elevilor gr. catolici să le propună studiul religiunii în l. maghiară. Recercarea aceasta s'a făcut cu aceea amenințare că celor ce nu i se vor conforma, li-se va subtrage remunerația ce o au pentru catehizare.

Din partea acestui Conzistor s'a răspuns în fiecare caz concret respectivilor cateheți, cumcă în puterea dreptului înnăscut al bisericei noastre și garantat și prin legile patriei, studiul religiunii au să-l propună esclusiv numai în l. română, făcându-li se totodată cunoscut, că în privința aceasta Episcopatul Provinciei noastre bisericești a înaintat Escelenței Sale Domnului ministru reg. ung. al cultelor și instrucțiunei publice o reprezentațiune colectivă, *care până acuma a rămas fără nici o rezoluțiune.*

Preoții noștri cateheți s'au și conformat îndrumării acesteia, ceeace pe cât ne este cunoscut a adus cu sine executarea amenințării cu *subtragerea remunerațiunii*, ba s'a întâmplat și aceea. că respectivul director al școlii de stat *a interzis catehizarea în l. română*, așa încât acest oficiu și datorință importantă pastorală numai cu întreruperi și cu pedeci foarte mari s'a putut deprinde.

Pe lângă aceste, în timpul din urmă plânsorile și arătările de natura aceasta s'au înmulțit în măsură considerabilă, așa încât, decât a răspunde la toate separat, aflam a fi mai ducător la scop dacă vom comunica Veneratului Cler în întregime reprezentațiunea făcută Domnului ministru reg. ung. al cultelor și instrucțiunii publice — carea și lăsăm să urmeze aci:

»Nr. 1692—1906. Escelenția Voastră Domnule Ministru! In timpul mai din urmă s'au ivit cazuri, ce e drept sporadice, că antecesorii în oficiu ai Escelenței Voastre, pe cum se vede din ordinațiunile ministeriale de sub Nr. 64787/905, 79872/9 5, 83102 și 5602/906, în urma arătărilor făcute din partea directorilor singuraticilor *școale medie*, pe cum și din partea inspectorilor regești de școale, au dispus, ca școlarilor gr. cat., cari umblă în respectivele *gimnazii fără caracter gr. cat.*, și celor ce frecuentează *școalele poporale comunale sau de stat* să li-se propună respective să li-se facă instrucțiunea religiunii în l. maghiară. — Astfel. s'a întâmplat aceasta la gimnaziul de stat din Făgaraș, la preparandia de stat din Cluj, la preparandia de fete a statului tot de acolo, la școalele poporale de stat din Lupeni și Szatmárhegy, dela a căror cateheți s'a pretins sub greutatea sistării onorariului, ca instrucțiunea religiunii, să o facă în l. maghiară, *iar l. română să o folosească numai ca limbă auxiliară*, dar și aceasta numai la catehizarea elevilor din clasa primă și a doua elementară. Mitropolitul și Episcopii Provinciei bisericești de Alba-Iulia și Făgăraș, în singuraticele cazuri cari îi interesau pe fiecare mai de aproape, au *ridicat protest la înaintașii* în oficiu ai Escelenției Voastre în contra acestei proceduri, cari vatămă adanc drepturile vitale ale bisericei gr. cat., *fără însă ca gravaminele lor îndreptățite să fi fost remediate până acum.*

De oarece chestiunea limbei de catehizațiune de sub pertractare, nu se mai poate ținea în suspenso, și rezolvarea ei definitivă constitue o necesitate de primul ordin, noi, *Mitropolitul și Episcopii Provinției bisericești de Alba-Iulia și Făgăraș*, în conștiința deplină a datorinței noastre pastorale suntem nevoiți, ca cestiunea aceasta de importanță foarte mare pentru viața religioasă a credincioșilor încredințați grijei noastre, să o aducem de nou înaintea Escelenței Voastre.

1. Și ca să începem cu motivarea rugării noastre de mai jos amăsurat §-lui 80 art. XXXVIII. din 1868: »Afară de acele institute de instrucțiune poporală, pe cari în înțelesul legii sunt datoare a le susținea comunele, ministrul instrucțiunii publice are dreptul și datorința, ca ori unde, dacă află a fi de lipsă, să înființeze institute de instrucțiune poporală pretinse de împrejurările locale, numai pe spesele statului, cari sunt de a se organiza după modul statorit în §-ii 23—78«. Așa dar organizațiunile. cari nu sunt în consonanța cu §§ 23—78, sunt contrare legii. Contrare legii sunt așadară și ordinațiunile guverniale, cari se abat dela regulele cuprinse în §§. 23—78 ai legii. Dar între §§ 23—78 se cuprinde și următorul § 57: »In școlile poporale comunale putând umbla pruncii tuturor confesiunilor, confesiunile respective sunt datoare a se îngriji de instrucțiunea religioasă și morală a credincioșilor săi«. Acesta este așadară un drept atât de nelimitat, încât nu se poate restrânge prin ordin guvernial. — Tot între §§. 23—78 se cuprinde și §. 63, care suna astfel: »Cu privire la limba de propunere și la propunerea religiunii, asemenea cu privire la contingentul pruncilor de sub conducerea unui singur învățător, pe cum și la văcățiuni sunt valabili și aci §§ ii (34, 54, 57, 58) de mai sus«.

După ce însă textul citatulului § 58 este acesta: »fiecare elev să-și capete instrucțiunea în limba maternă, întrucât limba aceasta este una dintre limbile folosite în comună. — Din cauza aceasta în comune mixte trebue aplicat astfel de învățător, care e capace a instrua în limbile folosite în comună. In comune mai împopulate, unde locuitorii de diferite limbi locuiesc în massă, pe cât permit puterile comunei se aleg și învățători ajutători de limbi diferite«. Este dar contrară legii aceea dispozițiune, care e contra acestui paragraf, care se estinde și asupra școlilor de stat, nu sufere nici măcar propunerea religiunii în limba maternă a pruncilor, — pentrucă în sensul citatului §. 63. — §. 58, este normativ și pentru propunerea religiunii. — Aceasta după părerea noastră este atât de limpede, încât nici nu poate forma obiect de discuțiune.

2. In ce privește catehizarea în gimnazii și preste tot în școalele superioare, §-ul 9 din art. de lege XXX. an. 1883 dispune aceste: »In privința propunerii religiunii în institutele de învățământ, cari nu sunt confesionale, dispune fiecare Ordinariat pentru școlarii aparținători confesiunii sale«.

3. Din paragrafii citați urmează preste orice îndoială, că îngrijirea de catehizare și anume o astfel de îngrijire, încât să se poată ajunge scopul măreț al aceleia, cade în sfera de drept a Ordinariatelor respective, asigurat prin legi și nerestringibil prin ordinațiuni guverniale. Cade însă în aceasta sferă de drept și este necondiționat de lipsă pentru ajungerea amintitului scop măreț. ca Ordinariatele să statorească tot aceea ce promovează succesul catehizării, pe cum e statorirea limbei, a planului de învățământ, a manualelor, a cualificațiunei cateheților și a limbei de propunere.

4. Posibilitatea validitării principiilor de drept de mai sus pretinde mai departe, ca propunerea religiunii să se facă într'o astfel de limbă, în care este mai ușor accesibilă priceperii și inimei copilului, adecă în limba lui maternă. La noi la Români, limba română *nu este numai limba maternă a copilului, ci fiind aceea și l liturgică* e limpede, că instrucțiunea religioasă-morală numai atunci să va lega de inima copilului, dacă o învață în limba sa maternă, in care se îndeplinesc ceremoniile religioase și în care se roagă atât în biserică cât și în cercul familiei. — Tot aceasta o pretinde și interesul cultivării spiritului patriotic, care numai atunci va avea temeiu puternic, dacă se așează pe educațiunea morală a inimei și ca urmare a acesteia. pe baza de stâncă a vieții religioase-morale.

5. Este adevărat, că propunerea limbei maghiare în școalele poporale de stat, pe cum și în cele comunale și confesionale poate realiza rezultate frumoase. Cu toate aceste, convingerea noastră tare, întemeiată pe esperință este, ca chiar și pe langă propunerea ori cât de intensivă a limbei maghiare, școlarul, a cărui limbă maternă nu este cea maghiară, nu și-o poate însuși pe aceasta în așa măsură, încât să poată înțelege conceptele abstracte și înalte ale adevărurilor religioase și ale ritualului, ale căror pricepere întâmpină greutăți chiar și în limba maternă. Dacă dar acestor elevi li s'ar propune studiul religiunii deja din clasa a treia în altă limbă decât în cea maternă, aceasta ar fi în detrimentul rezultatului catehizării.

6. In urmă în ce privește argumentarea aceea cuprinsă in rescriptul de datul 24 Noemvrie 1905. Nr. 83 02 al înaintașului Excelenței Voastre în oficiu, relativ la chestiunea aceasta, că adecă în școalele elementare de stat toate obiectele și astfel studiul religiunei și al moralei se pot propune numai în limba maghiară, observam cu toată onoarea, că atât §. 55 art. XXXVIII. din 1868, cât și § 3 art. XXX. din 1883 prescriu ce e drept studiul religiunei și al moralei ca studiu ordinar obligător, dar in lege nu se cuprinde nici o astfel de dispozițiune care să pretindă, ca studiul religiunei și al moralei să se propună în limba maghiară în institutele de stat, ci chiar prin aceea, că §§. 57 și respective 9. ai articolelor de lege citați, îndrumă dreptul de a dispune asupra catehizării în sfera de drept esclusiv al Ordinariatelor, involvă în sine implicite și aceea, că determinarea limbei de catehizațiune cade în competința acelorași Ordinariate.

Pe temeiul acestora, și socotind importanța cea mare a catehizării, avem onoare a ruga cu tot respectul pe Excelența Voastră, ca scoțând din valoare citatele ordinațiunii ministeriale, în privința propunerii religiunii greco catolice în școalele medii și elementare de stat și comunale, *să susțineți și pe viitor drepturile asigurate bisericei noastre prin legi, și deprinse din partea acesteia până acuma în mod neturburat.*

Primiți Excelența Voastră espresiunea sinceră a profundei noastre stime. Dat în Budapesta, din conferința ținută de Metropolitul și Episcopii provinciei bisericești gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș la 19 April 1906«.

Din cuprinsul acestei reprezentațiuni Veneratul cler va afla, care este punctul de vedere al acestui Ordinariat în cauza limbei de catehizare la școalele cu l. de propunere neromână. Punctul acesta de vedere suntem siliți să-l păstrăm și să-l accentuăm și acum. nu numai din motivele desfășurate în citata reprezentațiune, ci și din cauza, că în meritul acestei reprezentațiuni nu am primit până acuma nici un răspuns.

In consecvență, ori cât de asupritoare și simțită ar fi greutatea urmărilor pentru respectivii preoți catecheți, nu putem da Veneratului Cler alta îndrumare, decât ca, până la alt ordin expres al nostru, în cauza limbei de catehizare în școalele de orice categorie să se acomodeze punctului de vedere, căruia s'a dat expresiune în reprezentațiunea colectivă de mai sus.

Blaj, din ședința conzistorială ținută la 24 Noemvrie 1908.

Cutremurul de pământ din Sicilia și Calabria.

Grozava catastrofă, care a încercat în dimineața zile de 28 Decemvrie n. populațiunea din sudul Italiei și care în câteva ceasuri a prefăcut în ruine orașe și sate înfloritoar îngropând sub zidurile caselor mii și mii de vieți omenești, a produs pretutindeni o spaimă și compătimire nespusă. Deși au trecut zece zile dela grozavul cutremur nici astăzi nu se poate ști încă cu hotărâre câți oameni au pierit în mormanul de ruine și în fundul mării. După părerile autorităților italiene, cari au eșit la fața locului, *numărul celor morți se urcă la aproape 100,000, iar pagubele pricinuite trec peste 500 milioane lire.*

In fața acestei nenorociri înspăimântătoare s'a pornit în întreaga Italia și străinătate o mișcare generală pentru ajutorarea miilor de oameni rămași pe drumuri. In fruntea acțiunei de salvare în Italia s'a pus regele regina Italiei și Papa, iar în străinătate s'au pus capetele încoronate, băncile, ziarele și societățile de binefacere. La fața locului au plecat și pleacă necontenit vapoare ale tuturor statelor, ducând cu sine îmbrăcăminte, mâncare și alte ajutoare.

Regele și Regina Italiei au vizitat săptămâna trecută locurile dezastrului împărțind ajutoare, mângăind și alinând durerile celor suferinzi și orfani. In curând se va întruni și camera italiană, ca să voteze creditele necesere pentru ajutorarea locuitorii din Sicilia și Calabria.

»Agenția Stefani« publică o telegramă din care reese că *peste 110.000 din cei 175 000 de locuitori ai Messinei au căzut pradă îngrozitorului cutremur.*

Insulele *Liparice* și *Eeolice* au dispărut cu totul, o mare parte din litoralul calabrez s'a scufundat, iar Sicilia a perdut colțul nordic cu capul Faro (Peloro).

Strâmtoarea Messinei este cu totul schimbată și corăbiile nu-și mai pot găsi drumul printre massele de litoral prăbușit, de corăbii distruse și de cadavre omenești, cari plutesc pe apă formând un spectacol îngrozitor.

Mulți dintre aceia, cari au scăpat cu viață, au înebunit de spaimă, alții au murit de foame și de frig. Orașul Reggio este cu totul acoperit de mare. Corăbiile sosesc la Neapole pline de răniți și povestirile lor pline de detalii îngrozitoare, sunt menite să ațâțe și mai mult frica și desperarea acelora, cari au rude sau cunoscuți în locurile devastate.

Un soldat, care sosise cu vaporul Cristoforo Colombo povestește, că carabinierul Emilio di Castro, operat în spitalul militar, căzu în urma cutremurului cu patul din etajul al patrulea în etajul al 3-lea, apoi în al doilea, în urmă în cel dintâi etaj și după aceea se opri jos în parter nerănit și încă tot culcat în pat.

Un altul dintre refugiați ținea în brațe un copilaș. Fiind întrebat dacă e al lui, el răspunse că l'a găsit pe stradă, că a așteptat 3—4 ceasuri să vie cineva să-l ia, și nevenind nimeni, s'a scăpat dimpreună cu el pe vapor.

Casele băncilor mari au putut fi gă-

sito neatinse şi numai în aceea a Băncei di Sicilia se aflau 20 milioane L.

Din povestirile puţinilor scăpaţi din Reggio se poate vedea că cutremurul a fost extraordinar. Populaţiunea în momentul catastrofei se revărsă pe strade, pe când coşurile de fabrică cădeau unul câte unul. Intâi s'a ruinat domul, care căzu cu un zgomot puternic. Apoi se dărâmară toate palatele. Ultimii scăpaţi spun că Reggio e cu totul acoperit de mare. Un biet ţăran a parcurs pe jos peste 78 de km. până să ajungă la staţiunea Bovalino, unde apucă trenul pentru Catanzaro. Aici ajunse aproape tâmpit de frică şi de foame. Gara din Reggio a fost aruncată în aer şi totodată a explodat şi gazometrul.

Messina nu mai este decât o grămadă imensă de ruine arzătoare. Un supravieţuitor din Messina spune că e imposibil să fie descris aspectul oraşului. Nu mai e decât o massă de ruine. Faimoasa Palazatta, universitatea, palatul poştelor, gara şi toate edificiile publice s'au prăbuşit. Oraşul a rămas timp de mai multe oare fără nici un ajutor. Primele ajutoare au fost date de marinarii de pe vasele străine. Acum se află la Messina 12 cuirasate, patru italiene, patru engleze şi patru ruseşti. Mai sunt apoi multe vapoare aparţinând societăţii »Navigazzione generale«, între cari unele foarte mari.

Aceste bastimente conduc la Neapole sute de răniţi. Acolo aceştia sunt internaţi în diferite spitale şi case particulare pentru a fi îngrijiţi.

*

Catania, 5 Ianuarie. — Zguduiturile mai continuă la Messina, pricinuind mare nelinişte şi chiar panică mai cu seamă în spitale. In spitalul din Catane sunt îngrijiţi 1000 de răniţi; 600 mai puţin grav atinşi au fost adăpostit. Dintre răniţi au murit 7; trei alţi au înebunit. Din cauza lipsei de adăpost, cei răniţi mai uşor sunt îngrijiţi în temniţele oraşului transformate în spitale.

Paris, 5 Ianuarie. — Eri, pe la 6 şi jum. vulcanul Stromboli a erupt zguduind întreaga insulă. Mai multe case s'au dărâmat. Panica în popor e enormă. Lumea stă afară cu tot frigul cel mare.

Roma, 5 Ianuarie. — Ziarul »Osservatore« află că abatele francez, director al unui ospiciu de orfani, a înştiinţat pe Papa că ar fi în stare să primească în institutiunea lui imediat 1000 de orfani şi de a-i întreţine pe toţi. Papa a primit propunerea şi a hotărât să ceară 500 de orfani din Sicilia şi 500 din Calabria.

Inscripţiile pe şcoalele noastre confesionale. Ni-se comunică, că în mai multe comune din ţinutul Braşovului s'au afişat pe edificiile şcolare table cu inscripţii ungureşti şi româneşti, din cari *s'a eliminat* spre surprinderea noastră *cuvântul* »român«, scriindu-se simplu *„gör. kel. felekezeti elemi iskola“* în loc de *„gör. kel.* român *felekezeti elemi iskola“*, cum este prescris în circularul consistorial. Are d-nul protopop tractual V. Voina, ca inspector şcolar, cunoştinţă despre acest fapt?...

Inlăturarea inscripţiilor greşite şi înlocuirea lor cu inscripţii corecte se impune de urgenţă.

Pertractarea esceptiunilor înaintate în contra punerii sub acuză a redactorului nostru responzabil pentru reproducerea unui »alt articol al poetului Björnson« va avea loc în 12 Ianuarie n. 19 4 în faţa senatului de acuză a tribunalului reg. din Târgu-Mureşului.

STIRILE ZILEI.

— 24 Decemvrie v.

Sărbători fericite le dorim tuturor cetitorilor, colaboratorilor, amicilor şi sprijinitorilor foaiei noastre şi ai cauzei sfinte pentru care luptăm.

La fondul cultural au mai contribuit d-l Pavel *Muntean*, colonel ces. şi reg. in ret. agere, o acţie dela soc. comercială »Severineana« din Caransebeş în valoare nominală de 50 cor., d-l Dr. Ioan *Lupaş* profesor seminarial suma de 300 cor., iar d-l advocat Dr. Ioan *Fruma* din Sibiiu suma de 500 cor. Să trăiască!

Răscumpărarea felicitărilor de anul nou *prin donaţiuni la masa studenţilor români din Braşov.*

D-nii: Dr. Iosif Blaga 3 cor., Dr. Vas Saftu 4 cor., Rom. Verzea 4 cor., Alex. Onaciu jude reg. de curie în Budapesta 10 cor., Dum. Banciu farmacist în Sălişte 5 cor., Iosif Puşcariu 10 cor.

Imbrăcăminte la săraci. Din Bucureşti ni-se scrie: Dumineca la ora 2 p. m. a început distribuirea de haine şi încălţăminte copiilor săraci din Bucureşti. La ora 3 p. m. a sosit M. S. Regina Elisaveta preşedinta de onoare a societăţii de binefacere »Obolul«. Copiii în număr de 900, au primit pe M. S. cu urale. După ce M. Sa a vizitat toate obiectele ce se dădeau ca dar săracilor, s'a distribuit haine şi încălţăminte la 900 de copii.

Advocaţi noui. Din Făgăraş ni-se comunică, că d-nii Dr. I. *Neamţul* şi Dr. Liviu *Pandrea* au făcut cu succes cenzura de advocat în Târgul-Mureşului.

Numire. D-l Dr. Petru *Ionescu* ajutor de secretar în ministeriul de culte şi instrucţiune publică a fost înaintat cu 1 Ianuarie n. 1909 la rangul de secretar ministerial.

»Dalárda« şi Românii Ni-se scrie din Făgăraş: »In 9 Ianuarie st. n. 1909 se va ţinea în Făgăraş sfinţirea steagului societăţei de cântări maghiare (Dalárda). Sunt învitate toate reuniunile din Făgăraş şi toţi şefii de oficiu. Intre cei invitaţi figurează şi »reuniunea femeilor române gr. or.«, »reuniunea femeilor române gr. cat.«, societatea »Progresul« apoi vicariul Iacob Macaveiu şi protopopul gr. or. Nicolae Borzea, cari toţi sunt rugaţi a bate câte un cuiu în steag, pe care cuiu e gravat numele societăţei sau al persoanei respective. E caracteristic, că numele reuniunilor, al vicarului şi al protopopului, sunt gravate *ungureşte* în cuie. Singur »Progresul« nu a fost maghiarizat. — Se pune acum întrebarea, că oare au loc la serbare şi este potrivit, ca reuniunile, societăţile şi persoanele române să bată acel cuiu (maghiarizat şi el) în steagul unei societăţi maghiare *în timpul de astăzi*, când în general, dar cu deosebire în comitatul Făgăraşului decurge o goană în contra şcolilor româneşti, ameninţându-le cu esterpire totală şi încă chiar sub conducerea fişpanului? Se poate oare să ia cineva parte la o serbare, fie şi culturală-maghiară, când se atacă în modul cel mai brusc chiar şi cele mai elementare şi nevinovate institute culturale româneşti: şcolile poporale? Aşa cred, că ar fi nedemn de cinstea şi caracterul nostru românesc, un aşa pas. Ce să mai zicem de cazul cu Agata Barsescu? Până când ţinuta fraţilor Maghiari va fi atât de şovinistă, duşmănoasă nouă, — nu putem să ne unim cu dânşii nici pe cale socială, culturală. De altfel vor vedea cei chemaţi ce vor face. — *Un Oltenaş.*

Moştenitorii păcăliţi Milionarul Petrof din Moscva era putered de bogat, avea milioane de ruble. Averea şi o agonisise singur, avea numai rude depărtate şi foarte nevoiaşe cari aşteptau moartea bogătanului ca ziua Paştelor. Milionarul trăia viaţă îmbelşugată neavând grije să-şi ajute şi întolească nepoţii. Inainte de moarte, când doctorii l'au încredinţat că moare, a pus de a adus toate hârtiile în cari îşi pusese averea întreagă şi le-a clădit pe un rug în mijlocul camerei. După ce le-a ars de-a rămas din ele numai cenuşe, a chemat pe moştenitori şi le-a ţinut cuvântarea ce urmează: »Banii sunt izvorul tuturor relelor. De aceea am ars toată averea ce aţi fi moştenit dela mine. Bucuraţi-vă: aţi scăpat de ispită şi veţi putea merge înainte pe calea virtuţei.«

Serbia dispune de 100,000 bombe. Din Belgrad se anunţă că în oraşul Craguevat se află de mai. bine de o lună chimistul englez, chemat de ministerul de răsboiu, ca să supravegheze la pirotechnia militară fabricarea de bombe. Se zice că până în prezent s'au fabricat o sută de mii din aceste bombe. 200,000 de voluntari vor primi fiecare câte 5 din aceste bombe.

Oficiu postal nou. Atragem atenţiunea on. public că oficiul postal din Şirul Spitalului Nr. 12 şi a început activitatea fiind provăzut cu telegraf şi telefon. Noul oficiu postal nu funcţionează ca filială ci ca şi oficiul central, putându-se telegrafa, telefona, a se trimite epistole recomandate şi pachete, aşa încât publicul din Scheiu va fi cruţat pe viitor ca să mai facă drumul cel lung până la oficiul central.

Tifosul în Sibiiu. Casurile noi de tifos sunt acum mai rari în Sibiiu, iar dintre cei bolnavi mulţi s'au însănătoşat, astfel că acum mai sunt 240 bolnavi civili şi 101 militari.

Reuniunea română de cântări din Bistriţă invită la serbarea de anul nou (concert şi teatru) ce o aranjează Mercuri în 31 Decemvrie 1908 st. v. în sala cea mare dela »Gewerbeverein« la mese întinse sub conducerea d-lui C. F. Rohrbeck Venitul curat e destinat »Reuniunei române de cântări din Bistriţa.

Corporaţiunea meseriaşilor din Braşov va ţinea la 10 Ianuarie n. 1909 în sala Redouite o serată la mese întinse împreunată cu dans, în favorul unei locuinţe de invalizi pentru meseriaşi. La aceasta petrecere se va juca şi în limba românească comedia *„Nunta ţărănească“* şi *„Căluşarul«* de un grup de meseriaşi români din Braşovul vechiu, la care atragem atenţiunea publicului nostru român a participa în număr cât mai mare.

Neştiutor de carte — milionar. In Cardiff a murit nu tocmai de mult un anumit Solomon Andrewa, care a lăsat în urma sa o avere frumoasă de zece milioane, pe care şi-a agonisit'o ca fabricant de pastete, fără să fi cunoscut scrisul şi cetitul. A murit în vârstă foarte înaintată. Ce noroc, că nu a fost cetăţean ungar, pentru că în înţelesul proiectului nou de lege al contelui Andrassy, la noi ar fi fost milionar fără — drept de alegere.

Meteor în comitatul Bihor. Marţi sara în apropierea comunei Puszta-Ujlak din comitatul Bihor, un meteor în mărimea capului unui om, a percurs bolta cerului în partea de ost, până când s'a pierdut în dosul unui nor. Peste 2—3 minute apoi, o detunătură a făcut să se cutremure ferestrele caselor. Meteorul a căzut undeva pe hotarul comunei. Aceasta a produs mare nelinişte în locuitori şi a dat ansă la multd prejudiţii.

A orbit de bucurie. In orăşelul Trumbull, O (America de Nord) s'au întâmplat următoarele: Un anumit V. Stilson tânăr în etate de 25 de ani, lucrează într'o prăvălie de acolo. Mama lui e măritată în Japonia (Asia) de 17 ani. Când a plecat, şi-a lăsat copilul la şcoală, în sama rudelor. Rudele au murit şi nici mama nici copilul nu îşi ştiau adresa. Acum după 17 ani copilul, care o credea moartă pe mamă-sa, a primit dela ea o scrisoare, în care ea îi scrie ca să meargă la ea, fiindcă ea cu avere. Când a primit tânărul scrisoarea, a leşinat de bucurie, iar când s'a trezit, — îşi pierduse vederea ochilor. Doctorii nu pricep, ce să fie pricina, dar nădăjduesc să se vindece în scurtă vreme.

Avere mare în năsip. Incă în vară s'a întâmplat că un anumit Acovn W. muncitor simplu, a aflat în năsipul unui râu din apropierea oraşului Newyork, o piatră interesantă. Era ca o bucată de sticlă murdară, dar fiind-că piatra avea culoare deosebită, o luat-o cu sine. Multă vreme a purtat-o în buzunar, până când trecând odată pe lângă un giuvaer, i-a arătat piatra. A fost însă foarte surprins, când giuvaergiul i-a spus că piatra e diamant şi anume unul din cele mai mari diamante cari s'au aflat în America de nord. L'a şi vândut cu 40 mii dolari şi astfel muncitorul serman, dintr'odată deveni bogat.

Carnea de câne. — Cu vremea se va mânca şi carne de câne, scrie foaia »Revue scientifique«. Intrebuinţarea acestei cărni creşte din ce în ce, nu numai în China, dar şi în Europa. In Paris deşi nu se vinde carne multă, dar nu lipsesc costiţele şi aşa zisele roast beefs de câne. In Germania numărul cânilor tăiaţi a ajuns la 5000 pe an, şi merge sporind — din pricina preţurilor mari a cărnei de vacă şi chiar de cal. Astfel s'a înfiinţat o societate, care creşte şi îngraşe cânii pentru măcelărie. Se spune că trebile merg bine de tot. Dovadă convingătoare este că s'au supus cercetării veterinarilor peste 20 de mii de câni, meniţi a fi tăiaţi. Cât e vorba de câni tăiaţi în ascuns, nu se poate şti numărul lor, dar trebue să fie mare.

Nu vă bateţi joc de lucruri sfinte. Ţăranul Lazar B. din Feneş zilele trecute fiind supărat că de ce are el atâta de lucru şi iarna şi vara, s'a apucat să bată o icoană de pe părete cu lemnul. Icoana înfăţişa pe Adam şi Eva, ear el îi bătea într'una că de ce au păcătuit acesti protopărinţi, căci de nu păcătuiau ei nici omenimea nu ar fi ajuns să şi câştige pânea în sudoarea feţei sale. Acest bătăuş la 4 zile după aceasta batjocură a murit zăcând numai 2 zile. L'a bătut Dumnezeu!

Se caută o damă sau un domn român pentru a da instrucţie din limba română. Ofertele în scris sau verbale sunt a se face la redacţia »Gazetei«.

☞ **Bilete de intrare la petrecerea din preseara anului nou** se află de vânzare la librăriile Ciurcu şi Mureşianu.

Procesul pentru mănăstiri.

Cetim în „Telegraful Român«:

In procesul intentat din partea metropoliei noastre bisericei sârbeşti, pentru cedarea celor trei mănăstiri, cari compet bisericii noastre, anume: mănăstirea din Bezdin, Sânt-Georgiu şi Moşici, toate în Banat; biserica improcesuată sârbească şi-a înaintat răspunsul la actul de improcesuare.

E o lucrare uriaşă, săvârşită de patru advocaţi, dintre cei mai buni, de naţionalitate sârbească, lucrare care se estinde pe câteva sute de pagini tipărite, format mare, şi conţine o sumedenie de date istorice, împărţite în patru părţi, toate chemate să dovedească, cum că pe vremea înfiinţării mănăstirilor din întrebare, *nu erau* Români în Bănat, deci mănăstirile reclamate din partea noastră n'au putut să fie înfiinţate de Români, ori pentru Români, ci de Sârbi, pentru Sârbi.

Se provoacă apărătorii intereselor bisericii sârbeşti la istoriografii noştri mai noi, d-nii N. *Iorga* şi Dr. A. *Bunea*, cu cari vreau să dovedească, că pe atunci în secolul 15 şi 16, biserica noastră nu a avut nici o organizaţie, deci n'a putut să aibă nici mănăstiri, şi se face provocare şi la d-l *Iancsó Benedek*, care încă împărtăşeşte vederile istoriografilor noştri din era nouă.

Domnului advocat Dr. Emil *Babeş* din Budapesta, reprezentantul metropoliei noastre greco ort. române, îi revine acuma greutatea de a răsturna cu dovezi acceptabile din partea judecătoriei toate esceptiunile Sârbilor. Şi după cum suntem informaţi, d-l Babeş îşi consacră acum tot timpul şi întreaga activitate acestui proces de mare însemnătate pentru noi, studiind răspunsul Sârbilor şi adunând materialul pentru replica, care are să fie înaintată judecătoriei până în 16 Martie n. 1909.

D-l Dr. *Babeş* are ca colaboratori la săvârşirea acestei munci grele pe d-l Nicolae *Zigre*, secretarul nostru metropolitan şi pe d-l Dr. G. *Alexici*, un bun scrutător al trecutului nostru şi cunoscător profund al istoriei bisericei noastre şi al celei sârbeşti. Iar în adunarea datelor îi dau bun ajutor Preacuvioşiile lor archimandriţii *Hamsea* şi *Mangra* şi distinsul advocat din Timişoara Em. *Ungurianu*.

Şi până va fi gata replica d-lui advocat Babeş putem anunţa, că s'au găsit şi vor fi întrebuinţate date foarte preţioase şi autentice, din cari se va putea convinge judecătoria, că nu e întemeiată de loc afirmarea Sârbilor, că în secolul 15 şi 16, când s'au înfiinţat cele trei mănăstiri numite, nu ar fi existat Români în Bănat, mai ales în comitatul Timişului, pe teritoriul căruia se află mănăstirile; ci că tocmai din coutră au fost Români, *dar n'au fost Sârbi*, decât numai nişte familii singuratice. Şi când Sârbii au venit în număr mai mare în Ungaria, la anul 1690,

Adaus de Crăciun la „Gazeta Transilvaniei“.

Colindă.

Iuda 'n raiu că şi-o întrat,
Raiul tare l'a prădat,
L'a prădat l'a 'ntunecat,
Şi nimica n'o lăsat.
Sânt-Ilie auzia,
In genunche jos cădea,
Lui Dumnezeu se ruga:
— „Dă-mi Doamne ce-oiu cere eu,
Dă-mi tunul şi fulgerul,
Ca să curăţesc raiul“.
Dumnezeu îi cuvânta:
„Eu fulgerul ţi-l'aş da,
Mă tem că nu-l şti purta“.
„Dă-mi-le pe mâna mea,
Că le-oi purta cum oiu vrea,
Voiu tuna şi-oiu fulgera,
După Iuda inc'oiu da“.
Dumnezeu l'a ascultat,
Tunu-'n mână i-l'a dat,
Şi-a tunat şi-a fulgerat,
După Iuda înc'o dat.
Când tuna şi fulgera,
Stele de pe ceriu cădea,
Iuda rău se 'nspăimânta
In genunche rău cădea,
Pe Sânt-Ilie ruga:
„Vai Ilie, Sânt-Ilie,
Ingădue din tunat,
Din tunat din fulgerat,
Că raiul s'a luminat“.

Culeasă de *Const. Manu*, învăţ.

Străinul.

Fusesem cu nişte trebi la oraş şi mă întorceam sub sară în pasul calului. Nu puteam grăbi mai tare, căci drumul tot era un poleiu de ghiaţă. Toată ziua ochise soarele şi acum pe sară începu să tragă un vânt subţire. Calul nu-mi era potcovit de iarnă şi se ţinea pe picioare ca pe nişte beţe. Bine făceam de plecam mai în grabă, dar după ce isprăvisem ce-aveam de isprăvit, trag la un birt, ca tot creştinul ce vine rar la oraş. Aci dau de-un cunoscut, de doi, şi din vorbă în vorbă, dela păhar la păhar, vremea trece, odată cu banii.

De bani însă acum odată nu mă prea plângeam. Vându-sem la o firmă câte-va jugăre de pădure şi chiar atunci îmi luasem banii. Dar de altă parte chiar banii aceştia începură să mă neliniştească în drumul meu spre casă. Mă gândeam: am s'ajung târziu acasă pe gheţuşul acesta şi cine ştie, poate să-mi iasă cineva în cale. Revolverul mi-era plin, de sălbătăciuni nu'mi prea era frică, dar cine ştie, poate vr'un om rău.

Abia făcusem un chilometru şi calul încăruntise de frig. Mustaţa-mi îngheţase şi mie şi mă strângea sub nas. Frig însă nu-mi era. Băusem nişte vin încălzit, pipărat la plecare. »Să vezi domnule Costan — îmi zicea crişmarul şuerând din gâtul lui gros, căptuşit de grăsimi —. are să-ţi prindă bine pe drum«.

Pe unde coaja de ghiaţă ce îmbrăcase drumul nu era aşa netedă, sileam calul la trap. El cerca. muşcat de zăbalele de fier, dar după două salturi se opria, tremurând pe picioarele înţepenite parcă la încheeturi. Zăpada se topise în celea câteva zile senine şi de n'ar fi răsărit curând luna, nu ştiam cum aveam să merg mai departe în întunerecul ce se lăsase. Şi iată, că după o bucată de vreme, văd înaintea mea o umbră mare, care părea că abia se mişcă. Rar se clătea la dreapta sau la stânga. Caut mai bine şi deschilinesc capul mare înfundat în căciulă — căciulă trebue să fi fost, că-i era prea trasă peste urechi, aproape până la umeri. Văd cum i se mişcă — rar de tot — de două părţi mânile lungi, grozav de groase. Cine ştie în ce mâneci vor fi fost ascunse. Fără să-mi dau seama, trag de frâu şi-mi pun calul pe-un mers şi mai încet. Dar străinul dinaintea mea nu se depărta Din potrivă. părea că-s tot mai aproape de el. Şi într'adevăr mă apropiam. Abia ne despărţiau zece paşi. De bună samă străinul simţise apropierea calului. De ce n'a întors, de ce nu-şi întoarce o singură dată capul să vadă cine-i în urma lui? Poate-i greu la auz, poate-i cufundat tare în gânduri? Aş, mă gândi iar eu! Nu se poate să n'audă, să nu fi auzit. Şi de odată mă simţi de tot singur şi părăsit în pustietatea aceasta. Un gând ce-mi fulgeră prin cap, mi-se oprise parcă la inimă şi mi-o strîngea: de bună samă e un om rău. Merge, ca şi când n'ar fi băgat de samă apropierea mea, şi când voiu trece pe lângă el, de-odată mi-a prinde calul de frâu.

Picioarele murgului păreau că-s şi mai nesigure acuma. Păşea încet, pipăit, cu teamă, gata să se prăbuşască pe-o dungă. Simţi cum mă pătrunde frigul în spate, în picioare, în mâni, — prin tot trupul. Cele câteva hârtii de-o sută ce le luasem pe lemne, erau calde însă. Şi cald era şi pieptul cât ţinea pozunarul unde erau banii Umblasem mult până să pun mâna pe ele. Aveam să-mi regulez nişte datorii şi plecasem foarte liniştit din oraş. Dar acum îmi părea rău c'am luat banii cu mine. Puteam lăsa să-mi vină pe poştă, nu să ajung acum să mă despoaie un ticălos în mijlocul drumului. — Pun eu mâna pe bancnote şi când mă încredinţez că într'adevăr sunt la mine, căldura lor par'că mă pătrunde în tot trupul. Ce copil, mă gândesc, să mă spăriu aşa dintr'odată. Cine mi-a spus că cel dinaintea mea e un om rău? Nu poate să fie tot aşa şi un om bun? Ba, mai ales, om bun trebue să fie. De aceea merge aşa liniştit Nu caută nici în dreapta nici în stânga, ci-şi vede de drum ca un om năcăjit. De bună samă că-i un om năcăjit. A fost la oraş cu ceva trebi şi cumu-i omul sărac, domnii cu cari va fi avut de lucru, l'au făcut s'aştepte mult, undeva cu căciula în mână.

Dar gândind aşa, de-odată văd că-s la trei paşi de strein. Ah! acum îl puteam vedea bine. Peste putinţă să fie un om năcăjit. Un om aşa de zdravăn, puternic, drept la statură nu putea fi un nenorocit. Vestmintele-i drept că-s ca de cerşitor, dar toţi blăstămaţii se 'mbracă astfel.

Fără să gândesc mai departe — căci îmi păru că streinul caută ceva în haina sa ruptă — împinten calul, îl ard cu nuiaua şi murgul după ce lunecă de câteva ori îşi ghemui trupul sub mine, se făcu mic — un mânz aproape — şi trecu ca o furtună pe lângă strein. — Acela tresări, ca şi când l'ar fi scuturat cineva de umeri şi doi ochi suri, aspri ne priviră o clipă, pe mine şi pe cal, apoi îmi păru că umblă iar cu mâna să prindă ceva şi auzii un bombănit în urma mea.

Cinci minute să-mi fi galopat calul, apoi un picior îi alunecă departe şi eu sării grabnic din şa. Dădusem de-un pripon de deal unde ghiaţa era groasă şi lucie Mi-se păru mie jos că mă clatin puţin, dar poate pentru lunecuşul mare de jos. Vin n'am beut atâta ca să nu-mi fie sigure picioarele. Aşi fi stat poate mult nehotărît, neştiind ce să fac, dar gândul că streinul mă poate ajunge, mă făcu să prind frâul şi să plec înaintea calului Inaintam însă nespus de greu şi eu şi calul. Simţeam că-mi fuge pământul de sub picioare, iar murgul gâfâia la călcâiele mele. N'am sosit la mijlocul urcuşului când streinul ne ajunse. Acum mi-se păru că-mi îngheţară şi bancnotele şi pieptul cât mai era cald sub bani. M'am convins şi mai tare că omul meu e dintre cei ce puşcă 'n lună. Cum se poate când mai înainte pe drumul oblu ca pe masă să meargă aşa de încet, iar acum, că galopasem, să ne ajungă dintr'odată? Numai într'un chip era de înţeles. Atunci cu voia păşia încet, ca să mă prindă în mijlocul câmpului. Dar cât a văzut că l'am ras, s'a mâniat şi a pornit aşa cum e felul lui: din răsputeri. Atunci când mi s'a părut mie c'a bombănit ceva, de bună samă mi-a tras o înjurătură straşnică.

Dar acum ce era să fac? Inzadar aş fi încălecat. Calul cu povara în spate n'ar fi putut face nici doi paşi. Să fug? Dar cum să fugi dinaintea omului care-a ajuns un călăreţ în galop? Căci eu nu'mi puteam da bine sama, dar credeam că n'am stat mai nimic unde alunecase calul de-am descălecat.

N'am putut să-mi mai fac alte gânduri, căci streinul era lângă mine.

— »Bună sara să deie Dumnezeu« se auzi glasul lui aspru şi cam hodorogit, în vreme ce cu mâna cercà să-şi ridice puţin căciula.

— »Bună sara« răspund eu ţinând strâns frânele calului.

— »A dracului gheţos s'a pus« zise el lovind cu bâta lui ferecată oglinda de ghiaţă. Apoi privind la cal, c'un zimbet parcă, adause:

— »Se vede că nu ţi-e potcovit calul. Cum ai putut dumneata să eşi din oraş, fără să pui şiroafe la cal? Pe-aşa vreme se poate întâmpla o nenorocire«.

Eu numai atâta am putut răspunde: »Nu mi-e potcovit«. Mă gândeam la multe lucruri deodată: La zimbetul lui, la glasul lui hodorogit, la vorba lui că mi-se poate întâmpla o nenorocire. Ş'apoi de unde ştia el că am plecat din oraş? Se vede că mă spiona de mult, va fi văzut de undeva şi când am luat banii pentru lemne.

Văzând că eu nu-s prea bucuros la vorbă, adause:

»Adă să-ţi duc eu calul. Eu nu lunec şi poate voiu sprijini şi calul din frâu. Dă frâu 'ncoace domnule, nu te mai codi. Ce dracu doar' trebue să ne ajutăm când suntem la năcaz«. Şi fără să mă mai întrebe, apucă frâul şi 'n câteva minute a fost cu calul în vârful dealului. De-acolo zvârli spre mine ghioaga sa cu piron »Răzimă-te şi d-ta, că altfel nu ajungi până dimineaţă«. Ingrozit de vâjeitul bâtei o ridicai totuşi şi pornii. Intr'adevăr era un razim puternic lângă cal, îmi dădu frâul şi-şi luă bâta.

— »Acum noapte bună să dea D-zeu domnule Costan« şi voi să plece.

— Cum Costan? Cum domnule? De unde mă cunoaşte uriaşul acesta îmbrăcat în cojoc, da, acum vedeam bine că-i un cojoc miţos haina lui ce-mi păru de cerşitor. Gândeam aşa, dar n'am cutezat să zic nimic până ce nu se depărtase. Atunci de-a călare, încălzit, căci înainte-mi se 'ntindea acum o luncă cu pajiştea arsă, fără gheţos — îi strig:

— »Da unde mergi d-ta bădicule?«

— Acela făcu odată: »Huua! Da unde să mă duc, la târla noastră dela Răstoace!

— Sunteţi cu oile acolo?

— Da, la iernare.

— Da ia spune-mi d-ta de unde mă cunoşti?

— Acela chiui iar: »Cum Doamne sfinte să nu te cunosc. Acumu-s cinci ani mi-am iernat oile în luncile d-tale

— Doar nu-i fi baci Nichifor?

— Ba el d-le. Am fost după nişte mărunţişuri. Băui şi-o ţirucă de vin şi când trecuşi pe lângă mine mi-se păru că te cunosc. Dar să nu fie cu supărare, se vede că d-ta d-le Costan ai beut mai mult, căci altfel nu plecai cu calul despotcovit pe aşa vreme«. Vântul îi răpi cele din urmă cuvinte şi eu înviorat deodată, plecai linistit în pasul calului. Acasă — în căldură — văzui într'adevăr că-s atins binişor de vin.

I. Agârbicean.

Cu steaua.

Cobor încet fulgi mari de nea
Şi sfântă linişte-i afară —
La colţul uliţei o stea
Răsare blând în fapt de sară.

Un biet copil bălai, plăpând
O ţine 'n mânile 'ngheţate;
Umblat-a uliţele 'n rând
Şi 's toate porţile 'ncuiate.

Ş'acum se 'ntoarce întristat —
Şi ce cântări frumoase ştie!
Şi ce speranţe a legat
De steaua-i mândră de hârtie!

Ecaterina Pitiş.

Crăciunul în mănăstire.

I.

Peste noi cutremurul au domnit, lancea şi junghiul, pustiirea şi nimicirea. (Is. III. 47.)

Peste dealuri şi văi răsună bubuit de tunuri. Stelele sclipesc pe seninul ceriului, acoperind zăpada cu stropi şi mărgele de argint. Codrii, munţii şi pădurile sunt împopulate de oameni, iar satele stau pustii şi fumegânde.

Din spre Vlădeasa ceriul se luminează pe-o clipă, pe urmă un nor negru de fum îl întunecă.

Intre dealuri înalte acoperite cu codrii seculari, pe-o vale strâmtă, se află o mănăstire mică, vechie de pe vremuri, stă ascunsă de ochii lumii, ca un cuib al sihastrilor între stâncile crepate, despicate de furtunile veacurilor trecute.

Pe valea strâmtă, printre pădurile răsunătoare de bucium şi ecoul îndepărtat al luptelor nocturne, cu pizmaşii sălbătăciţi, străbate încet şi cu precauţiune o sanie trasă de un cal, pe lângă care păşesc cu capetele plecate doi lănceri, unul se razimă de celălalt şi trebue să-şi adune toate puterile, ca să poată păşi înainte. Calea e grea şi periculoasă, pe unde în timp de iarnă numai căprioara poate umbla.

După o lungă călătorie în fine au ajuns la mănăstirea care era înconjurată cu gard de bârne, cu poartă de grinzi şi a cărei ferestri înguste erau închise cu obloane de scânduri groase de fag.

Din sanie se mişcă încet, se desface din ţoale o femeie voinică în statură, frumoasă, tânără. Ea are în braţe un copilaş bolnav, învăscut în cojoc. Sfioasă, cu spaimă se uită întrebător la lănceri, cari par'că se întrebau unul pe altul, că ce-i de făcut.

— Petre, — du-te bate'n poarta mănăstirei, sihastrul Simion nu va durmi, el va fi în rugăciune.

Lancea sună în poarta îngheţată a mănăstirei de trei ori şi după o lungă aşteptare plină de cutremur şi nelinişte, se ivi moşneagul pustnic, deschise uşiţa şi întrebà cu un glas slab tremurător?

— Cine sunteţi voi şi de ce conturbaţi această sfântă noapte, când cântă îngerii mărirea celui atot puternic?

— Suntem din oastea lui Moga! Insurgenţii ne-au nimicit. Satele ard în flăcări şi aici este mireasa centurionului Nicolae, cu copilul bolnav, — prin învălmăşala luptei ni-a legat de suflet, să venim, s'o scăpăm de moarte, s'o aducem la această sfântă mănăstire, unde inimicii nu vor putea intra.

— Femeie tânără în mănăstire nu poate fi primită, — mergeţi încotro vă va îndrepta Tatăl ceresc. E sfânt locul acesta, iar voi păcătoşi sunteţi, — aţi vărsat sângele fraţilor voştri: — Mergeţi, — zise pustnicul Simion — şi uşa grea se izbi, cheia se întoarse tânguitor scârţâind în zarul ruginit, — iar din pieptul cercatei femei isbucni un prelung şi dureros oftat.

— Flacările roşiau cerul din spre Huedin, gerul era mare şi lupii urlau într'una cu bubuitul armelor dela poala codrului.

Ilie, care era rănit, de-odată se cutremură, se îndreaptă oblu, păşeşte hotărît spre poartă, îşi vîrî lancea în zarul ruginit, şi c'o puternică isbitură deschide uşa, în fine poarta, iar Petru bagă sania în curtea mănăstirei — şi cu grije închide iar poarta. Mănăstirea avea abia o tindă şi un altar, şi nimic altceva.

Sihastrul era îngenunchiat la altar unde ardeau două lumini de ceară, împrăştiind o lumină slabă roşie pe păreţii mucezi şi asudaţi ai vechiului schit.

In fundul tindei, sub icoana sfintei Macrine, erau două laviţe înguste — aici pregătiră lăncerii patul copilului bolnav, — iar jos pe lespezile reci îi aşternură femeei mult cercate, care se părea că atâtea lacrimi are, cât vecinic n'o să se stingă a lor isvor din ochii ei albaştri, ca azurul ceriului.

Pusnicul gătă rugăciunea, veni spre lănceri, luà cădelniţa:

Dacă totuşi aţi întrat, îngenunchiaţi, sărutaţi crucea, rugaţi pe Dumnezeu să vă ierte fapta voastră păcătoasă...

Părinte! Ea e mireasa centurionului, unicul său copil e de moarte, casa lor şi satul întreg au ars aprinse de inimici, — nu ştim ce faptă păcătoasă am făcut dacă am împlinit porunca oamenilor şi a lui Dumnezeu!

Veniţi sub patrafir, iar tu femeie, de douăori mai păcătoasă, întoarce-te spre acea icoană, îngenunchie şi te roagă, — căci până la răsărit de soare nu-ţi voiu arăta darurile sfinte ale lui Christos.

Lăncerii au îngenunchiat — şi a cetit pusnicul mult peste ei şi s'a rugat mama la icoană vărsând lacrimi ferbinţi şi sărutând ochii şi fruntea rece a micului orfan, al cărui părinte lângă comuna Ture, a înroşit glia strămoşască cu sângele său, — a murit moarte de mucenic, moarte vitejască.

Rănită era inima acestei mame şi durerea ei nu avea margini, căci toate în lume le perduse, iar nădejdea şi iubirea ei, frumosul Ionel, trăgea de moarte, în colţul întunecat şi muced al unei mănăstiri vechi, ca o criptă. Din când în când răsuna din depărtare bubuitul tunurilor, şi câte un vaet puternic rătăcea pe aripa vântului feros, se amesteca cu suspinele ei şi începu a ameţi sub povara durerilor nemai pomenite.

Lăncerii, osteniţi şi sdrobiţi de luptă, ger şi călătorie, s'au culcat cu capul pe prag, lăncile le-au pus de-a curmezişul între ei şi femeia desnădăjduită, iar pusnicul Simion s'a retras după altar.

Vântul şuera spăimântător rupând crengile îngheţate ale codrului, — refugiaţii lănceri durmiau greu şi biata femeie a amorţit cu lacrimile înghieţate pe obraji. — Copilul nu mai mişca, din sînul său fraged. nu mai eşiau suspine dureroase... el s'a fost împăcat cu toate... a adurmit pentru vecie.

II.

Sfânta Macrină se desfăcù de pe icoană, î-i atinse umărul bietei femei... Şi iată aceasta se află dintr'odată în casa părintească... ca văduvă de ani îndelungaţi.

Feciorul său Ioan era deja de însurat şi Simina vecinului îi zîmbia mereu, — şi el îi ţinea calea. Ileana vedea, că copiii se iubesc şi frumoase cămeşi şi haine îi făcea feciorului său, care era frumos, zdravăn, sămăna cu tatăl său, cu Neculae, mort cu 15 ani mai înainte, în lupta dela Ture şi Comersig.

Dar deodată Ionel, — fu luat la miliţie şi mama lui l'a plâns cu lacrimi şi mult s'a năcăjit pentru el — căci nu asculta rugămintea ei şi pururea îi amăria zilele cu a lui purtare rea.

Era bătrână, gârbovă şi singurică ducea căsnicia la casă, — feciorul era dus la războiu, — şi ea îngenunchia înaintea icoanei Maicei Domnlui şi se rugà, ca să-l păzească cerul pe fiul ei cel rău, de plumbi, sabie şi moarte.

Se părea că trec anii ca nişte clipe şi într'o seară iată măre, că bate la uşe cineva — şi întră în casă un străin sdrenţos, descult şi c'o sarică ruptă şi nămolită, — cu părul scălciat, c'o barbă şi mustaţăs burlită, cu întreaga înfăţişare înspăimântătoare.

— Vai de mine... străinule, cine vei fi i-an spune-mi, şi ce cauţi tu în capul nopţii la casa mea, la o biată văduvă, slabă şi bătrană?

— Adecă d-neata mamă te faci că nu mă cunoşti, — eu sunt fiul, care am dezertat dela războiu, — nu pot muri ştiind că Simina iubeşte pe Gheorghia diacului, — de ce să merg eu în luptă? răspunse feciorul şi se întinse a lene pe canapea.

— Tu dezertor! — of Ioniţă! Indată te du şi te înfăţişează, — du-te fiule, nu-mi învenina şi ultimele zile a bătrâneţelor, — ştii tu ce e porunca împărătească?

— Dezertorii capătă glonţ!

— Glonţ! — şi tu ce vrei, — oh fiule ce vreai, spune? — haid sărută-mi fruntea şi te du îndărăt, — du-te iute! — Ţi-oi mai trimite eu bani, — ci mergi să nu te găsească patrula aici! — strigă femeia plângând cu lacrimi. Dar feciorul răspunse:

— Mai bine mă omor aci înaintea ta, decât să mă duc eu la luptă, — eu mă tem de moartea inimicului şi Georghia diacului să-mi înşele pe Simina, pe logodnica mea! — Nu! Nu mă duc!

— Nu ştiu cu cine sameni fiule, — tatăl tău, Dumnezeu să-l ierte, — a fost erou, a fost Român cu şapte inimi, — el de bună voie a mers şi a murit pentru patrie şi tron, pentru lege şi iubire de neam, iar tu? — Oh! de ce te-am născut în lume, — tu eşti ruşinea neamului nostru!..

In uşa zăvorâtă se auziră lovituri grele — şi armele zăngăniau pe sub ferestri, iar un glas puternic strigă:

— Deschideţi uşa, în numele legii!!

Biata mamă se mişcă plângând, îl vîrî pe Ionul ei în cămară, închise iute uşa după el, apoi deschise uşa căsii, pe a căreia prag apărù Gheorghia diacului, ca strajameşter, cu sabia scoasă, în fruntea a 12 soldaţi.

— Să-mi dai mamă Ileană pe fiul tău, pe dezertorul! — Legea-i lege! Reglementu-i reglement! Unde l'ai ascuns?

Nefericita mamă cade leşinată pe o laviţă, — cu ea se învârte lumea, inima-i e aproape să crepe de durere.

— El nu e om! el este o nemernicie, el e o ruşine, — în furci trebue pus, nu în gura puştei! — strigă Georghie cu estazul unui inimic rău voitor!

— El e fiul meu! — Şi înaintea mamei, nu vorbi aşa d-le strajameşter!

In loc de răspuns, strajameşterul izbi uşa cămării şi nefericitul Ioan, era hăţit în mijlocul casei. Urla ca un smintit

Deodată, iute ca gândul scoase un pistol — şi urmă o detunătură cumplită... iar în faţa case el era tăvălit în sânge, care aburia odaia scund luminată.

Bătrâna lui mamă căzù peste trupul lui rece — şi blăstăma din adâncul inimei oara naşterei acestui copil... acestui nefericit.

. . . .

III.

Se ridică plină de groază, ca să şteargă sângele de pe faţa ei, — dar erau numai lacrimi. Chipul hâdos al creerilor împrăştiaţi de glonţ, nu erau, ci un cap de înger, cu ochii întredeschişi. cu buzele zîmbitoare privia la ea... şi ea stă, stă şi şi se uită lung, — acum visează oare, sau doar a visat?

— Tu eşti Ionică, tu eşti?

Copilul nu răspundea. Sufletul său era departe, în braţele tatălui său, acolo sus, unde cântă îngerii mărirea lui D-zeu Savaot.

— Bunule pustnic! O spune-mi, ce înseamnă dar taina acestui vis?

— Inseamnă, că sfânta Macrină ţi-a îmbărbătat sufletul, — ţi-a arătat ce viitor avea fiul tău, dacă trăia, — deci, că îngerul l'a dus pe cel nevinovat la mântuire, — fi fericită şi dă laudă atot ştiutorului Dumnezeu.

Ileana, după ce cu cei doi lănceri îngroapă pe Ion Nicula la cornul mănăstirei din spre răsărit, — se spovedi şi cuminecă şi a doua zi de Crăciun, în 1848 părăsi mănăstirea şi nimeni nu mai ştia să spună, unde sunt lăncerii, Ileana şi copilul centurionului Nicolae.

* * *

O piatră mică se mai vede abia, cuprinsă de iederă, pe care e gravat chipul a două lănci puse d'a curmezişul şi două slove bisericeşti I. N.

Destulă mărturie, căci tr esc codrii, stejarii, mănăstirea, cari toate ştiu poveşti din tainica viaţă a celor ce au fost şi nu mai sunt.

Lugoj, 1908.

Ioan Rodina.

De demult...

De Octavian Goga.¹)

Tot mai rar s'aud în noapte clopotele dela strungă.
Patru inşi la popa'n casă ţin azi sfat de vreme lungă

Într'un sfeşnic ard pe masă două lumânări de ceară;
Plin de grije peană nouă moaie popa'n călimară:

„Patru juzi din patru sate, dela Murăş mai la vale
Cu supunere se 'nchină astăzi Inălţimii Tale,

Luminate Împărate! - Scriem carte cu 'ntristare,
Ne-au luat păşunea domnii, fără lege şi 'ntrebare...

Semne-aveam şi'n miezuine le-au fost pus de mult [bătrinii
De pe când în ţara asta numai noi eram stăpânii...

Nu mai sunt acum pe câmpuri, toate le-a sfărmat [duşmanul
Şi pe Ionuţ al Florii ni l-au prăpădit, sărmanul,

Ne mor vitele 'n ogradă, şi ni-e jale nouă foarte
Şi 'nălţate Împărate, noi n'am vrea să facem moarte,

Dar ne vrem moşia noastră, vrem şi pentru mort [dreptate,
Ale Inălţimii tale slugi supuse şi plecate.

Am trimis această carte şi, precum ca să se ştie,
Scris-am eu popa Istrate în ziua de Sfânt-Ilie,

Iar noi patru juzi cu toţii nu ştim slova şi scrisoarea,
Punem degetul pe cruce şi 'ntărim şi noi pânsoarea".

La fereastră-s zori de ziuă şi pătrun încet în casă,
Juzii treji de gânduri grele, stau cu coatele pe masă.

O nădejde luminează feţele nemângăiete
A 'ntărit scrisoarea popa; la tot colţul o pecete.

Moş Istrate se ridică şi cu mâna tremurată
Pune cartea în năframă, de trei ori împăturată...

Inţolit de drum jitarul Radu Roată se iveşte,
Vechi căprar din cătănie, ştie carte pe nemţeşte.

El aşează 'n sân scrisoarea şi sărută mâna popii,
Juzi-i strâng odată mâna, le mijesc în gene stropii,

Stau cu popa 'n pragul porţii, ochii lor spre drum [se 'ndreaptă
Când cu traista subsuoară şi toiagu 'n mâna dreaptă.

In sclipirea dimineţii, care rumeneşte satul,
Radu Roată pleacă 'n lume cu scrisoarea la 'mpăratul

Nenea Achim al Glăjarului.

Povestea unui om de incredere.

Ai grijă, nene Achime!..

Eram, de vre-o două zile, la unchiul meu, dascălul Costache. Un sat strâns între dealuri şi un cot al Oltului; un sat mare, frumos. plin de viaţă ziua, iar noaptea alintat în pacea somnului său adânc de mugetul întărîtat al Oltului la coturi.

Lumea, ca'n miez de vară, foia în dreapta şi'n stânga, fiecare cu treburile lui. Şi era în putere fânul. Cositorii, aplecaţi uşor, răsucindu-se în loc, făceau poteci largi cu fierul lor printre tufele mărunte, înecaţi până în brâu în iarbă sau în păpurişul gras şi strălucitor al bălţilor.

Lume mai mult tânără şi sburdalnică împestriţa lumea mare, cu albul şi roşul din îmbrăcăminte. Printre bătăile înăbuşite ale ciocanului şi fîşîitul clar şi sunător al gresiilor în lungul fierului, se îngâna adierea domoală a unui cântec. Venea de departe, îl îngâna flăcăul cosind fânul sau adunându-l căpiţe; sau poate era aproape — şi dela o vreme zăreai, strecurându-se uşor printre tufele din marginea bălţii, o fetişcană răscolind fânul cu furca ei de lemn ca să-l svânte. Secerişul abia începuse.

Spre seară, când ne apropiam de sat, am ajuns din urmă pe d-l Gheorghiţă, gospodar săltat, harnic şi priceput, socotit om cu ceva învăţătură între consătenii săi Carul său, încărcat din greu, se legăna în mersu-i domol pe drumul bătut şi prăfos, arătându-se ca o namilă în zarea aprinsă a apusului.

Mă împrietinii repede cu acest om desghieţat, care, pentru cei mai tineri, era »domnul Gheorghiţă«. Unchiul şi ceilalţi mai bătrani îi ziceau *Gheorghiţă*; eu, dimpotrivă, *domnul Gheorghiţă*. Un om care, dela prima vorbă ţi-e prietin, şi atunci când îl întâlneşti întâiu în căutătura lui citeşti această întrebare: ce mai faci? Imi propuse, »dacă vreau să mă plimb«, să îl însoţesc pe unele drumuri, pe cari îl chemau afacerile. Şi cu toate că trăia în mijlocul naturei, văzui că-i place tot aşa de mult ca mie.

Şi a doua zi de dimineaţa se opri la poarta unchiului meu căruţa »domnului Gheorghiţă«. Avea arendate câteva zeci de pogoane de poiană pentru fânaţ şi câteva pogoane sămânate într'o margine de pădure, departe de sat. Vecinic nelipsit de acolo trebuia să fie un om, un om de încredere, căruia îi laşi totul în samă. Şi pentrucă această moşioară era departe de orice sat, cu greu se putea găsi om care să stea în pustietatea aceia, să păzească odaia şi cele două vaci ale d-lui Gheorghiţă, când ziua de muncă era aşa de bine plătită.

Şi aproape la fiecare lună trebuia să-şi schimbe paznicul. Adusese pe unul, cu căţel cu purcel, să-şi facă lui gospodărie, să-şi ţie vacă, porc şi să le folosească şi pe ale stăpânului. Şi cu toate că dovedise multă risipă, ce şi-a zis omul: »Il las până la toamnă, altul tot nu găsesc« — şi-i aducea de toate: brânză, rachiu, tutun...

Dar în preajma secerişului — omul îşi anunţă plecarea cu această expunere de motive:

»Ce să stau eu, om sănătos, să păzesc aici pădurea ca să mă rîză lumea. Mai bine mă înec în Olt«.

Şi acum, gâfâind, calul urca pe coastă la deal împreună cu noi şi pe omul nou al d-lui Gheorghiţă — o nădejde: pe *nenea Achim al Glăjarului*.

Ce şi-a zis omul, adecă chiar şi către alţii — şi către mine bunăoară: Bine, domnule, mie nu-mi trebue acolo un om tânăr şi lacom de câştig, care poate să ia airea 2 şi chiar 3 franci pe zi.

Acestea mi le-a zis cu vocea pe jumătate, în vreme ce nenea Achim sărise din căruţă să rupă o ramură verde s'o pună la hamul calului ca să-l apere de muscă. Apoi, când se apropiase, cu voce tare: Mie îmi trebue *om*... Adecă ce mai atata vorbă! D-ta şti ce însemnează când zici *om*. Un om credincios, un om ca nenea Achim bunăoară, care... şi d-l Gheorghiţă, cu oare-care greutate în alegerea vorbelor, începù să înşire toate calităţile pe care le avea sau ar fi dorit să le aibă omul său de încredere.

Nenea Achim era un bărbat ca de vre-o 55 de ani, mai mult mărunt, 'dar legat. Viaţa şi-o strecurase după placul lui. Nici odată nu şi-a făcut socoteala zilei de ieri, dar nici plan pentru ziua de mâne. A încercat de toate şi a făcut de toate. Chiar şi acum era pe un drum nou în viaţa lui.

— Slugă am mai fost, dar slugă de capul meu n'am mai fost, Gheorghiţă.

— Slugă nu eşti, nene Achime, — răspunse stăpânul, d-ta eşti omul meu, eşti stăpân, eşti domn peste toate! — hi calu...

— Bine, bine...

Şi dacă te întreabă cineva...

— Lasă pe mine, că sunt nevoie bătrână. Toată ziua umblu cu puşca după gât...

— Da, când nu prea ai de lucru, — întrerupse binevoitor stăpânul.

— !..,

— Aşa, nene Achime...

— Şi dacă vine cineva: — Pe cine cauţi creştine? — Unde-i stăpânul moşiei? — Eu sunt! — Şi cine eşti dumneata? — Achim al Glăjarului. — Dar moşia cine o ţine? — Gheorghiţă al nostru!

— Sfânt ai vorbit, nene Achime!

Şi nenea Achim scoase din gât o vocală care nu era nici *a* nici *e*, un sunet care însemna bagatelizare, dar din care răsufla mulţumirea pentru străşnicia celor spuse.

— Sfânt ai vorbit, — îngână, leneş, d-l Gheorghiţă din nou, simţind tăcerea din jurul său şi căutând să lege firul.

Dar nu se mai auzi nici o vorbă. Nenea Achim doar făcu o mişcare uşoară din buze. Poate voia să mai adauge ceva.

Era bun pe o aşa treabă, se gândea d-l Gheorghiţă. Era văduv şi n'avea decât o căscioară, în care şedea Anica cu bărbatul ei. D-l Gheorghiţă era încântat. Unul şi altul însă trăncăneau mereu că lui nenea Achim i-ar plăcea să sugă, dar să sugă aşa ca să-şi uite de lumea asta. Toate aceste calomnii însă d-l Gheorghiţă le spulbera cu indignare, demnă de bătrâneţele lui nenea Achim, care, adaugă liniştit şi dispreţuitor:

— Dă-i dracului că şi ei bea.

— Să bea, da-i-aş cui i-ai dat d-ta, — răspunse zîmbind d-l Gheorghiţă...

Nenea Achim repetă, fără multă patimă, cele două dintâiu vorbe ale răspunsului său.

— Să bea, omule, — urmă d-l Gheorghiţă — dar să bea cu măsură. Şi eu beau şi.. d-ta beai — şi d-ta — zise d-l Gheorghiţă adresându-se mie. Cine nu bea!... Nu-i aşa, nene Achime?

Şi omul răspunse, liniştit, cu gândul par'că în altă parte:

— Ba să mă bată Dumnezeu dacă nu-i aşa!

Căruţa mergea, mai mult pe drum drept, prin mijlocul pădurii, săltând uşor prin hopuri Razele soarelui se furişau prin frunza deasă a copacilor, împestriţând cu lumina lor pământul, presărat cu frunze uscate, cu verdeaţă şi cu bureţi. Din vreme în vreme se auzia şoapta gâlcevitoare a unei părechi de păsărele. Străbăteam prin pădurea aci mai mare aci mai mică, prin poeniţe sau prin rarişti, amestecând împreună cu huruiala carului vorba d-lui Gheorghiţă, care da sfaturi şi răspunsurile omului său de încredere.

— D-ta, — urmă d-l Gheorghiţă cu o voce care se lupta cu sgomotul căruţei — d-ta ai, nene Achime, acolo tot ce-ţi trebue. Lapte, cât vrei; viţelul mai umblă şi după iarbă Şi măcar să-l puteţi birui amândoi. Pâne îţi aduc — la săptămână, trei, şi dacă nu-ţi ajunge, îţi mai aduc. Mălai ţi-am pus pe-o lună; apoi legumă, mărunţişuri, Dumnezeu ştie ce ţi-a pus nevasta, că a tot pus şi n'a mai isprăvit. Hi calu!

— Apoi bine, şi eu zic, — urmă mulţumit nenea Achim — fără mâncare nu poate omul, câne să hie!...

— Aşa, nene Achime, aşa — şi... îţi aduc, aşa câte odată şi câte o leacă de rachiu. Nu mă uit eu.. şi tutun ţi-aduc — două pachete bune pe săptămână. Ajunge?

— Ajunge, cum dracu să nu mi-ajungă! Şi dacă nu mi-ajunge, aduci şi trei.

— Şi patru, nene Achime. Ce, un pachet de tutun m'a făcut pe mine, când îl dau pentru omul care îmi face treabă!...

— Când sunt năcăjit pip mult Gheorghiţă...

— Asta e treaba mea, — răspunse stăpânul învârtind biciul.

— Si ochelarii...

— Ce?...

Calul pornise la trap şi cu greu se mai înţelegea vorba

— Ochelarii, Gheorghiţă!... Fără ochelari sunt ca popa fără biserică; m'ai luat din pat. Abia mă răsturnasem aşa îmbrăcat şi auz la poartă: — Hai, nene Achime! — Haida-hai, zic eu. Da Anica, de colo: — Cum să te duci acolo în pustietatea aia, tată? Şi nu ţi-am pus încă nimic! Nici tu mâncare, nici tu rufă, nimic pe lumea lui Dumnezeu, nimic! — Las' Anica taichii, zic eu, că mi-o da stăpânu dacă o vrea să mă aibă.

— Sfânt ai vorbit, nene Achime, — zise d-l Gheorghiţă, învîrtind din nou biciul pe deasupra calului, care o luase la pas.

— O să te omoare hoţii, o să te mănânce lupii, tată! — săraca! Aoleo Doamne că nu-i Neculai acasă! Cu puterea l'aş pune să te ţie. — Am umblat eu, zic, lumile, Anico şi dacă nu mi-au mâncat oamenii capul, apoi de lupi nu-mi e frică.

— Sfânt...

---

¹) Din volumul de poezii inedite ce va apare zilele acestea în editura „*Minervei*".

Dar nenea Achim urmă înainte:

— Adu-mi-i. Cere-i dela Anica, când vii, Gheorghiță... ochelarii... Fără ochelari sunt... Cere-i și Visul Maichii Preciste și pe Sfântu Sisoe — și ochelarii, Gheorghiță, ochelarii mei de după oglindă... Da știe ea, Anica, dă-i dracului.

— N'avea nici o grijă, nene Achime...

— Nu te duce, taică, nu te duce, taică... Săraca. — Da las' Anico, că mai dau eu, așa câte odată pe aici. Așa într'o seară, când hoții crede că eu sunt în hodae cu pușca lângă mine, eu am șters-o prin pădure.

— Aoleu, ba nu, nene Achime...

— Ba să mă bată Dumnezeu. Să fiu eu în pagubă.

— Nu, nene Achime. Mai bine: Gheorghiță al nostru, vreau să-mi văz fata.

Și atunci lași pe mine. Eu viu cu omul aici. Il las în locu-ți o zi — iar pe d-ta te aduc boerește în sat. Nu-i bine?

Căruța cobora ușor pe drumul verde al poenei, apoi prin rariștea de fagi, încă o bucată prin pădurea mare, deasă, plină de umbră și de taină. Din vreme în vreme se auzia chemarea unei paseri, dintre acele cari trăesc prin pădurile bătrâne. O veveriță, care se legăna pe vârful unei ramuri, sări ca fulgerul la arătarea noastră din copac în copac și se pierdu.

Și înaintea noastră se arătă lumina, mai vie, tot mai vie — și întrarăm în luminiș, o poiană largă. Mi se părea că întrasem în biserică. Eram, din trei părți, încunjurați de zidul pădurei, care se ridica trufașe spre apus cu stejarii ei bătrâni cu scoarța crăpată, iar devale se deschide o portiță spre câmp. Pe marginea de miazănoapte se strecura un părăiaș pierzându-se devale în pădurea de aluni și de cer, pe lângă acaretele »moșiei«. Din toată poiana se ridica un miros bogat de flori de fân, de verdeață, un zumzet domol de albine, cari trec din floare în floare, țirîitul melancolic al greerului leneș — și peste toate acestea stăpânind lumina și dogoreala soarelui de Iulie.

— »Halt«, — strigă sărind din căruță, ca un flăcău de 20 de ani, nenea Achim al Glăjarului, unul din eroii dela Cane-creț (Königgrätz), iar de aci înainte, omul de încredere al d-l Gheorghiță. Sării și eu — și, fără să fi oprit, sări și stăpânul. Rămaserăm locului, îmbrățișând cu ochii lacomi toată poiana, plină de soare și de verdeață.

D-l Gheorghiță, cu ochiul gospodarului, privia vitele păscând și iarba gata de cosit. Ochii lui cercetară iarba de jur-împrejur și se opriră la petecul galben al grâului pîrguit din mijlocul poenii.

Doi bărbați, o femeie și doi copii ne așteptau la odae, lângă un car cu boarfe, în care femeia tot mai arunca vre-o doniță sau vre-o oală.

— Gata, Ioane?

— Gata, stăpâne.

In câteva vorbe și fără multe formalități, fostul paznic al moșiei dădu totul în seamă lui nenea Achim și stăpânului său, care, la fiecare vorbă aproape, se întorcea spre omul său spre a-l vedea preocupat de sarcina ce-i rămânea.

Biciul se învîrti pe deasupra boilor și carul porni scârțâind greoiu.

— Apoi mai rămâneți sănătoși — ziseră acei ce se îndepărtau.

— Să isprăvim și noi — zise d-l Gheorghiță, întorcându-se preocupat spre noi. Ei, îți place, nene Achime?...

— Place. De ce să nu-mi placă!

Intrarăm înăuntru. Intr'o odae era un pat de scânduri, un scaun și o măsuță scundă, pe fereastră rămăsese o lingură de lemn. Cercetarăm șopronul, grajdul și vitele, in poiană.

— O să fie pustiu aici... — murmură nenea Achim, după o clipă de sinceră reflexiune. Și se grăbi să mai adauge ceva. Stăpânul însă tot îi luă înainte.

— Apoi, nene Achime, nene Achim al nostru, eu la trei zile viu aici. Mai cu seamă acuma, vara, că mai e de lucru. Și când viu, nu viu cu mâna goală. Viu să-mi văd moșia și să-mi văd omul ce mai face. Nu-i drept?

— Sfânt... Gheorghiță al nostru.

— Și nevasta mi-a spus: Dacă-l duci pe nenea Achim, să avem grije de el, că e bătrân și e vrednic — și-i păcat Ori nu-l mai duci!

— Drăguța... — murmură bătrânul înduioșat.

— Lasă, nevastă, i-am zis, nu mă învăța tu pe mine; îmi cunosc eu obrazul.. Și apoi — urmă d-l Gheorghiță după o clipă de gândire — unde e nenea Achim, e ca și când ași fi eu. Il cunosc eu mai bine decât tine ce poate.

— Sunt vulpe bătrână, — adăugă omul de încredere, aruncând o privire furișă, rece și plină de mulțumire la sticla cu rachiu, pe care stăpânul său se chinuia să o scoată din buzunar.

— Inchină odată, nene Achime.

— Dar de ce te mai ostenești, — îngână nenea Achim domol, ducând sticla la gură și înghițind de trei-patru ori.

»Așa-i sufletul de muiere... Și Anica mea: Taică, nu te las! — Anico, Anica mea, zic eu de colo — (d. Gheorghiță pregătia trăsura de plecare).

— Scoate o găleată de apă din fântână, nene Achime, să aduc calu acolo.

»Anico, — urmă nenea Achim trăgând de lanț. Apoi privì înăuntru: Da adâncă ești doamne!

D-l Gheorghiță se apropie cu căruța.

»Anica mea, n'avea grije, draga și fata taichii, când mi s'o face dor de tine, mă repez eu,... mă repede stăpânu cu căruța. Când ți s'o face ție dor de taică-tău ăsta bătrân... că nu te are decât pe tine... te repezi, Anico, în vatra satului: Gheorghiță! domnule Gheorghiță, vreau să văz pe taica. Gata căruța? — Gata, d-ta de colo. Să mergem dar că și lui i-o fi dor.

După multă tăcere nenea Achim urmă:

— Spune-i Gheorghiță, du-te la Anica mea și spune-i: Anico, Anica noastră, nu-i și ea a noastră? că toți suntem ai lui Dumnezeu...

— Sfânt grăești, nene Achime.

— Caută, dragă, pentru tatăl tău ochelarii și Visul Maichii Preciste și pe Sfântu Sisoe de după sobă. Citesc Gheorghiță, citesc Visul Maicii Domnului toată ziua. Dacă n'aș avea-o asta și n'aș avea pipa, aș muri, zic zău, Gheorghiță al nostru...

— Așa nene Achime, tot omul cum s'a învățat, — zise d-l Gheorghiță urcându-se în căruță; să mergem.

Căruța porni în vreme ce d-l Gheorghiță mai da în grabă omului său de încredere oarecari sfaturi, la cari acesta răspundea printr'o singură silabă.

— Și vezi, ai grije, nene Achime! — strigă d-l Gheorghiță, acum la o mare depărtare, către omul său de încredere, care se apropia încet, urmat de câne, spre mijlocul poenii unde păşteau vitele.

Se mai auzì din depărtare: *„ochelarii“* și apoi, însoțite cu o mişcare a mânei lui nenea Achim, vorbele din urmă: *„Gheorghiță al nostru!“*

Tresării apoi la vocea puternică a d-lui Gheorghiță: Ai grijă, nene Achime — și lasă pe mine!!

Vitele din mijlocul poienii și cu omul care se apropiase de ele, fură învăluite în pacea plină de taină a acestui colț de pădure, singuratic și fermecător, așa de rar cercetat de piciorul omenesc, în vreme ce noi întram în umbra pădurii, pe drumul pe care venisem. D-l Gheorghiță, privind înainte, se adâncise în socotelile lui, iar eu mai privii odată înapoi. Prin desimea copacilor abia mai pătrundeau fâșiile de lumină.

***

Rar se vedea prin sat în tot timpul zilei vre-un picior de om. Pe la miezul zilei mai trecea pe drum vre-o nevastă, ducând de mâncare la lucrători. Vre-o cumpănă se mai vedea aplecându-se spre adâncul răcoros al fântânei, sau i-se auzia scîrțîitul. Dar seara în sat era viață. Veneau grupuri de cositori, strîngători, de secerători, șiruri de cară încărcate. Venea rîsul, venea cântecul, sburdălnicia; venea vorba și sfatul domol, venea oboseala chipurilor asudate și înegrite; venea și sănătatea. Și totodată veneau și turmele dela pășune. Așa că-ți era drag să ieși pe drum, să te pierzi în mijlocul acestei vieți cu tot praful pe care îl ridica...

In cele două cârciumi cari stau față în față în vatra satului e mișcare și sgomot. Din grupuri se desprinde câte unul ca să cumpere ceva pentru casă, care e poate departe de vatra satului. Altul intră ca să-și ude gâtul.

O căruță cu un singur cal stă în marginea drumului... Un flăcăiaș stă înaintea calului. Tocmai căruța domnului Gheorghiță.

Il căutai prin grupurile de primprejur. Unde putea să fie? Vream să-l întreb pentru când a hotărît să plecăm în »Pisc«, la »Trei Plopi«.

Mă apropiai puțin de ușa cârciumei în a cărei apropiere era căruța. Vream să trec prin fața ușii și dacă din întâmplare ar fi acolo, să mă vadă, să-și aducă aminte de vorba noastră...

Ajuns însă în fața ușii mă oprii, mă trăsei înapoi și mă lăsai ușor pe rezemătoarea podului de peste șanț. Mă înșelam? Ba de loc. Era și nenea Achim acolo — și se întindea cu stăpânul său.

— Hai, nene Achime. Hai, că mă omori!

Dar nenea Achim mai avea ceva de isprăvit cu tovarășii cu cari se cinstea.

— Uf! — murmură d-l Gheorghiță, ca pentru sine — să nu mai fi ajuns și ceasu ăsta! Apoi tare: Să lași d-ta totul și să pleci! Hai, nene Achime. Hai odată...

— Spune-i mă, — urmă nenea Achim, cu vocea îngânată, întors spre un om înalt și uscățiv, în vreme ce stăpânul său îl tîra afară, — spune-i așa: Anico, a zis taică-tău să-i aduci ochelarii și visul... (apoi, opunând o oare-care rezistență stăpânului său, care reușise să-l aducă până în prag) să le lase devale, la Gheorghiță, la Gheorghiță al nostru, stăpânul meu.

Fără să mă zărească, d-l Gheorghiță trecu prin fața mea, întinzându-se cu omul său de încredere. După ce îl urcă în căruță, lângă băiatul care ținea frînele, făcu acestuia din urmă un semn și căruța porni.

Nenea Achim întoarse capul spre lumea care se adunase împrejur și căuta, prin mulțimea învăluită în umbrele amurgului, capul uscățiv al vecinului său.

— Lasă că ți le aduc eu toate mâne.., și vezi, ai grijă, nene Achime! — strigă d-l Gheorghiță din urmă, răsuflând, ca și când ar fi lăsat de pe umeri o sarcină pe care o aducea de departe.

Atunci mă strecurai și eu prin mulțime și mă întâlnii față în față cu d-l Gheorghiță.

— Ce-i?!

— L'am trimis pe nenea Achim, — răspunse d-l Gheorghiță obosit.

— Dar la Pisc?..

Fără să mă auză, se întoarse spre un copil care venise să-i spună ceva, apoi luă mâna copilului și porni spre casă, întorcând capul ca să zică: *bună seara.*

— *La trei plopi?!*... strigai și mai tare, pornind și eu spre casă.

— La trei plopi mergem peste câteva zile. Mâne mă duc la moșie să-l așez în regulă pe nenea Achim.

Romulus Cioflec.

Un episod din viața dascălului Ioan Haran.

Nonagenarul meu părinte Vasile Cherebețiu, paroh gr. cat. în Vad, comitatul Solnoc-Dobâca, îmi dictează în condeiu următorul caz istoric:

Ioan *Haran* absolvând teologia în Blaj cam pe la anul 1840, în urma talentelor sale strălucite, ca celibe fu numit capelan castrens (preot militar). Nu mult după ocuparea noului și ponderosului oficiu însă, neconvenindu-i viața celibatară și preferind cea conjugală, și-a luat adio dela cariera preoțească, căutându-și alt teren de activitate. Așa a ajuns în Vad — odinioară prea frumoasă episcopie a Vadului înființată de domnul Moldovii Petru Rareș, unde în urma reputațiunii sale istorice era instalată o școală vestită pentru adolescenți, — dintre cari se recrutau cei mai mulți preoți de pe atunci. Așadară Vadul era oareși-care centru cultural. Aci se angajase Haran de dascăl la anul 1846, potrivindu-se bine acest oficiu însușirilor și cualificațiunii sale. Aci l'a găsit și anul viforos 1848 — fiind el sufletul mișcărilor naționaliste din întreg nordul comitatului Solnoc-interior de atunci.

Ca atare, spre toamna anului 1848 fu invitat de tribunul Gabriel Man, mai tarziu advocat în Dej, ca împreună să delibereze asupra procederii ulterioare. Se înțelege, că localitatea Vad era rău privită din partea revoluționarilor și mai ales luând știre despre sfatul, ce se țese acolo, — din Dej îndată fură trimiși 9 voluntari călăreți »chintești« (dela önkénytes), să-i prindă pe toți trei și legați să-i predea tribunalului marțial din Dej. Ajungând în Vad și luând informații dela femei, cari mai rămaseră pe acasă, aflara că toți trei s'au refugiat în 3 direcții cu ceva mai înainte. Chinteșii deci se împărțiră în câte trei cete și plecară spre urmărirea lor.

Tribunul Gabriel Man scăpă travestit în vestminte țărănești, venerabilul meu părinte se refugiă în pădure, iar nefericitul Ioan Haran luând calea pe Someș în jos, — la a doua comună dela Vad, în Dobrocina, lângă Someș fu ajuns, — și nefiind armat în chip suficient se aruncă în Someș ca să-și scape viața cu înotul, dar cei trei chinteși îl urmăresc călare și în apă. La mijlocul Someșului îl ajung și cu săbiile îi măsură lovituri nemiloase. Prevăzând, că pentru dânsul nu mai este scăpare nici mântuire, se întoarce în mijlocul apei către persecutorii săi și smulgând sabia din mâna unui chinteș — concentrându-și încă odată toate forțele sale — se luptă cu ei eroicește ca un leu. Deodată suprafața apei se înroșește. Capetele chinteșilor se deslipesc de trunchiu și se perd în valurile tainice ale Someșului. Ioan Haran se târăște până pe malul drept al Someșului: dar în urma vulnerărilor grele sângerează și el și moare pe țărmuri, de unde fu transportat în comuna Căpâlne și astrucat în cintirimul de acolo. — Așa erau dascălii români pe acele vremuri!

Someș-Odorheiu, la 6 Ianuarie 1908.

Gabriel Cherebețiu,
protopop.

Moș-Crăciun.

Când nu vreai și nu poți s'ajungi la adevăr prin povești, mult te miri și te crucești, că de ce la sărbătorile cele mari întru amintirea Nașterii Domnului nostru Isus Cristos, creștinii le zic *sărbătorile Crăciunului*, căci Christos și Crăciun nu-i tot una. O să le dăm noi de rost, dar poate că tot numai prin poveste, în partea cea mai mare. Și e recunoscută puterea povestii în lume.

In urma poruncii împăratului roman, Octavian August de a se face o conscriere a tuturor supușilor din împărăția sa, sub care cădea și Palestina, patria Mântuitorului, și a se înscrie fiecare la locul de unde se trage neamul lui, fecioara Maria și cu logodnicul ei Iosif din Nazaret, oraș în Palestina, aveau să meargă frumușel până la Vifleem, ca să se înscrie, căci de acolo se trăgea neamul lor și porunca trebuia împlinită. S'au pregătit de drum și au plecat, cu toate că Fecioara Maria era aproape să nască pe Mântuitorul lumii.

Obosiți și chinuiți de lungul drum ce-l făcuseră pe jos până aci, fără să ne uităm de împrejurarea amintită, sosesc noaptea târziu în orașul *Vifleem.* Caută găzduire pe la ospătării, dar nu află și ceasul fericit era foarte aproape.

Fecioara Maria, obosită și foarte îngândurată, zise oftând: Ce ne facem scumpul meu logodnic, căci mie mi-a sosit ceasul, după prorocirea îngerului ce mi s'a arătat?

— Nu face nimica, ai curaj, o să găsim noi doară și vre o inimă bună, care să ne adăpostească! Bat pe la porți și cer cu umilință sălaș. In zadar, căci inimile dorm și nimeni nu are nici o îndurare de străini în vremea năcazului, ori cine ar fi ei. Iau îngândurați de-a lungul cele strade ale Vifleemului, dar nu află nicăiri vre-o inimă vie și îndurătoare, iar durerea și năcazul cresc mereu. Ajung în sfârșit la capătul unei strade. Tot aceiași oameni de până aci locuiau și pe acolo. Inimi înghețate și adormite. »Nu-i nici un suflet viu, bun și primitor de oameni pe aici, ziceau ei, ridicându-și mânile spre cer«.

Sosiți aci, Fecioara Maria zise cu multă durere: »*Ajutorului omenesc nu mă încredința Doamne, ci singur mă apără și mă mântuiește!*«

I.

Și într'adevăr par'că le-a venit și le-a șoptit din cer o rază lină și mângăitoare: »Intrați aici și vă sălășluiți în peștera aceasta, căci aceasta nu e casă deșartă omenească, ci ziditorul o a făcut anume pentru voi! Și oamenii o folosesc fără nici un drept adăpostindu-și vitișoarele în ea«.

Iosif cu multă îngrijire ridică reteaza ușii dela îngrădirea ce o făcuse un oarecare om, care ajunsese proprietarul acestei peșteri nu știu prin ce drepturi, și întrară înăuntru spre adăpostire. După poveste, acest oarecine nu era nimenia altul decât *Moș Crăciun*, deși atunci era tânăr și îl chema numai *Crăciun.* El era proprietarul peșterii și acolo își adăpostea el boișorii, văcuțele, călușeii. Aci trebui să se găzduiască peste noapte aceşti oaspeți mari, aci trebuia să se nască Mântuitorul lumii și nu într'o casă omenească, în care abia încape el ca un soboluț, deși sobolul din poveste a găzduit cu drag pe ariciul în vremea cea mai grea a iernii și pe urmă drept răsplată a trebuit biet-l sobol să ia lumea în cap în miezul iernii. Aici oamenii n'au știut să facă măcar atata găzduire cât a făcut sobolul ariciului.

Să nu uitați, Crăciun era un om foarte sândicos și nu iubea pe streini și nici nu-i găzduia la el așa cu drag, ba punea piciorul în prag și te lovea unde-ți e drag. Norocire că într'o zi o veste neașteptată îi sosi, nu știu pe ce cale, că niște oaspeți neașteptați și foarte mari îi vor sosi la casa lui, dar nu știu că cine și de unde vin. Cum a aflat el din veste și pe veste, iute-iute s'a îngrijit ca să-și pună împreună cu muierea toate lucrurile în rânduială și la sosirea oaspeților să fie gata cu de toate și să-i primească omenește.

Dar ce să gândiră Iosif şi Maria? Ca să nu li-se întâmple cumva ceva rău, pentrucă au intrat fără ştirea nimărui în peştera aceea, s'au cugetat că ar fi mai bine să ceară voie dela stăpânul ei. Cum se gândiră, aşa făcură. Dar unde o fi stând stăpânul? Se uitară ei de jur-împrejur şi într'o casă frumoasă văzură multe lumânări aprinse.

Hai să încercăm aici, dar dacă ne or lăsa cumva în casă peste noapte! Intră întâi Fecioara Maria în casă şi se roagă frumos pentruca să i dea ei şi logodnicului ei sălaş peste noapte.

Moş-Crăciun şi cu femeia lui stau cam busumflaţi la o masă întinsă şi încărcată cu de toate bunătăţile din lume. Erau busurcaţi pentrucă tot aşteptau pe marii oaspeţi să sosească; pe aceştia nu-i socotiră ei de mari, ci de mici oaspeţi. De aceea răspunseră cam rece acestor oaspeţi acuma sosiţi, despre cari nu puteau ei nici într'un chip să se gândească că aceştia ar fi acei, pe cari îi aşteptau.

— »Ne pare foarte rău că nu vă putem găzdui în casa noastră, pentrucă aşteptăm din minut în minut să ne sosească la casă nişte oaspeţi mari şi aleşi«.

— »Vă rugăm frumos primiţi-ne şi pe noi ori unde o fi!«

Moş-Crăciun răspunse că în alt loc n'are unde să-i primească, decât în grajdul dobitoacelor sale.

»Bine, fie şi aşa, răspunseră ei şi s'au dus şi s'au aşezat în loc de pat în ieslea dobitoacelor pe ogrinji de fân uscat, pentruca să se odihnească şi să doarmă...

Dar ce minune să vezi peste noapte? Fecioara Maria a născut un copilaş frumuşel şi drăgălaş ca un îngeraş cu raze cereşti împodobit, împăratul mărirei şi luminei în lume a sosit. Grajdul lui Moş-Crăciun strălucea acum într'o lumină vie. Cete îngereşti se scoboară din cer şi cântă: »Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu, pe pământ pace şi între oameni bună învoire«.

Intr'aceea Moş-Crăciun se culcase năcăjit, că nu-i mai sosiseră oaspeţii mult aşteptaţi şi nu ştia pe unde sunt, nici ce se întâmplă în grajdul lui. Dimineaţa, femeia lui Moş-Crăciun se duce în grajd să îngrijească de vite, când colo ce să-i vază ochii? Femeia, pe care o lăsase în grajd să doarmă, născuse un bobocel de copil, cum nu mai văzuse ea pe lume. Il ia în braţe şi-l duce iute în casă să-l arete lui Moş-Crăciun, căci ei nu aveau copii. Moş-Crăciun busurcat, că nici acum nu i-au mai sosit oaspeţii aşteptaţi şi Crăciuna lui îi mai aduce şi un copil, ia într'o furie un iatagan de pe părete şi îi taie neveste-si mânile din cote. »Să mi-te cari de aici cu ghirtoc cu tot şi mai mult să nu te mai văd!«

Biata femeie schilodită, cu boantele ei de mâni pline de sânge, totuşi ţine copilaşul în braţe şi-l duce îndărăt mamei sale în iesle, arătându-i şi spunându-i ce a păţit. Acum Maica Domnului face cea dintâi minune, punându-i mânile tăiate la loc şi vindecându-le, aşa că nu se cunoştea că ar fi fost vre-odată tăiate.

Veselă şi plină de mândrie intră femeia lui Moş-Crăciun în casă şi-i arată minunea ce s'a întâmplat. El sta îngândurat şi se căia de ceia ce-a făcut, dar văzând că prin o astfel de minune s'a îndreptat ceea-ce a greşit el, zise femeii sale cu duioşie şi cuprins de o înaltă strălucire: »Iartă-mă dragă femeie, că mare păcat am săvârşit cu tine tăindu ţi mânile. căci eram tare cătrănit, când l'am săvârşit. Acum văz că aceştia sunt oaspeţii cei mari, pe care îi aşteptam la casa noastră!«

Şi de atunci pe Moş-Crăciun l'a cuprins un dor şi o iubire aşa de mare de copii, că în tot anul în ajunul naşterii marelui prunc din ieslea sa, fără nici un preget fie vremea cât de vitoroasă, el trebue să a de-alungul cele strade ale oraşelor şi satelor, ca într'un chip nepriceput de mintea omenească să facă bucurii micilor copii.

Ce n'a putut face el a lăsat în locul lui, ori pe unde a ajuns, alte inimi miloase şi îndurătoare, care să-i ţie locul. In chipul acesta Moş-Crăciun s'a făcut vestit şi nemuritor în toată lumea creştinească şi toţi îl aşteaptă cu drag: bogaţi şi săraci. mici şi mari aci sunt tot una, să le sosească în căsuţele lor cu bucurii pentru drăgălaşii copii.

Nici un tată, nici o mamă nu sunt mai mult iubiţi de pruncii lui Iisus decât Moş-Crăciun, şi e foarte rară căsuţa, la care nu poate ajunge el cu ceva daruri. Inima curată, inima miloasă şi dornică face minuni ori pe unde se arată ea în chipul lui Moş-Crăciun.

Moş-Crăciun
E om bun;
El trăieşte şi acum,
Dar e pururea pe drum,
Ca s'aducă bucurii
La drăgălaşii copii.

II.

Uitasem să vă spun, că Moş-Crăciun avea şi un grajd cu cai şi oaspeţii, despre cari e vorba, au vrut să între în acesta:

„Dar să între n'au putut
Căci cu cozile i-au bătut,
Cu gura tare au rânchezat,
Cu picioarele-au aruncat,
Ca să lovească pe cel nevinovat.
Atunci Maica Domnului
Foarte rău s'a supărat,
Şi pe cai i-a blăstămat:
Să n'aibă splină,
Nici hodină,
Şi răgaz
Nici pe un ceas,
Să umble tot flămânzi
Numai într'un ceas,
Să fie sătui
In ziua de Ispas".

Năcăjiţi şi supăraţi au intrat în grajdul vitelor cornute şi acestea cu dragoste i-au primit. Lângă acestea avea şi un măgăruş cu urechiuşi cât coarnele vitelor de mari, pe care Moş-Crăciun l'a întrebuinţat într'un mod foarte cinstit la vremea sa. Moş-Crăciun dimineaţa cum s'a sculat de grabă la grajd a alergat să vază ce s'a întâmplat. Din cele văzute s'a încredinţat şi mai mult despre oaspeţii din poveste, ba a aflat şi aceea că ce au făcut caii lui. Nu ştiu, de năcaz ori de voie bună, a prins măgăruşul la căruţă, după-ce pusese în ea toate mâncările cu care aşteptase pe oaspeţii săi şi. în loc de biciu cu o măturişcă în mână a plecat la drum şi ori pe unde a ajuns, a împărţit cu drag tot ce a avut în căruţă la micii copii.

I. Dariu

Glume.

— Nu ştiu ce am domnule doctor! Nu pot să dorm, n'am poftă de mâncare, tot corpul mă doare...

— Altfel te simţi bine?...

*

— Domnule doctor, de câtva timp, tot mă ia cu frig!...

— Te-am înţeles, dragă doamnă! D-ta ai nevoie de o jachetă de astrahan! Lasă că mă înţeleg eu cu soţul d-tale.

*

Dintr'un testament.

»Anul trecut mi-s'au furat două bivoliţe. Dacă s'or găsi, le las moştenire fiului meu mai mic, Niţă. Dacă însă bivoliţele nu se vor găsi, le las moştenire d-lui primar Mihăilă.

*

Colonelul (cătră un recrut) — Să ştii că eu sunt tatăl regimentului.

Recrutul. — Bine, tăiculiţă.

Colonelul. — Ce ai zis? Zece zile garda pieţei, că ai îndrăsnit să-ţi baţi joc de mine.

*

Domnul vine beat acasă.

Doamna — Nu ţi-e ruşine obrazului să vii în halul ăsta acasă... Ce vor zice slugile?

Feciorul — Nu e nimica, coniţă! Şi noi suntem uneori ca dumnealui.

Credinţe.

Ca să-ţi fereşti pomii şi verdeţurile, ca de pildă: varza ş. a. de omizi, pune într'un par o tidvă de cal mort.

*

Primăvara când începe un an nou, dacă eşind pe câmp, vezi un furnicar, să iei ţărână din acel furnicar, să arunci peste cap zicând de trei-ori:

Să fiu iute şi sănătos ca furnica până la vederea muşinoiului în anul viitor, dacă vreai să nu suferi de dureri de cap sau frigur şi nici să ai vre-o moleşire sau lenevie.

Varietăţi.

Femeia la Hinduşi.

In ce priveşte poziţia femeii la Hinduşi, se poate cu adevărat spune, că ea e de tot tristă, fiind femeia mai rău tractată şi decât o roabă. Puţina cinste ce i-se dă, i-se dă numai ca mamă. Cu atât mai des preţuită este însă femeia, care n'are copii. După moartea bărbatului, femeia preferă mai bine să moară şi ea, căci după moartea lui o aşteaptă o soarte şi mai rea. Femeile sunt păzite cu cea mai mare severitate de Hinduşi. Oaspele european rar poate vedea mai mult decât degetele picioarelor unei femei. fiindcă ele sunt învălite într'un văl foarte des

Fetele lor sunt logodite la vârstă de 4—6 ani mai târziu la 12 ani. Până la etatea de 14 ani ele trăiesc în casa părinţilor. Dacă în timpul acesta logodnicul moare, sărmana fată rămâne »văduvă« Numai arare-ori şi foarte cu greu se poate mărita a doua-oară. Tânăra văduvă e despreţuită de toţi căci, se zice, că ea ar fi contribuit ca bărbatul ei să moară.

Pe părinţi, dacă nu-şi mărită fetele până la 12 ani, îi aşteaptă mânia şi prigonirea zeilor atât aici pe pământ cât şi în lumea cealaltă. Idolii lor încă au logodnice Fetele alese spre acest scop au datorinţa să distreze pe »dumnezeescul« lor logodnic cu dansuri şi cu cântece.

Nu-i mirare dar dacă pretinii şi cunoscuţii felicită pe tinerii căsătoriţi cu vorbele: »Să aveţi o sută de feciori, dar nici o fată!«

*

Biblia lui Napoleon.

Archeologul italian Tondi a aflat nu de mult acea biblie din care cetia Napoleon în timpul primei sale exilări pe insula Elba. Partea cea mai interesantă a acestei biblii sunt unele cuvinte ale Mântuitorului, pe cari Napoleon le-a subliniat cu mâna lui. Pasagele subliniate sunt următoarele:

— Intristat e sufletul meu până la moarte.

— Invăţati dela mine căci eu sunt blând şi umilit.

— Sângele vostru se va vărsa asupra voastră.

— Dacă Dumnezeu e cu noi, cine e contra noastră?

*

Darurile de Crăciun ale capetelor încoronate.

Darurile ce şi-le fac regii de Crăciun nu sunt aşa de costisitoare cum s'ar crede. Dintre toţi *regele Alfonso al Spaniei* cheltuieşte mai puţin cu darurile. El face ce-i drept daruri bogate pretinilor săi şi altor capete încoronate, dar trebue să se ştie că Valencia, credinciosul său oraş, îi face în fiecare an la sărbătorile de Crăciun un dar de 75,000 pesete Din suma aceasta frumoasă poate face apoi şi el daruri cât de bogate.

Ţarul Nicolae al Rusiei dărueşte de obiceiu figuri în email (smalţ) lucrate în Rusia, cari de multe ori sunt foarte scumpe. Impăratul german primeşte în fiecare an din partea Ţarului acelaşi dar: un butoiaş de caviar rusesc. Un dar curios a făcut Ţarul Nicolae acum câţiva ani Bulgarilor: costume în valoare de 60,000 ruble. Aceste costume le a luat din garderoba teatrului imperial din Petersburg şi Moscva şi formau o garderobă de scenă pentru vre-o sută de piese teatrale.

Numărul persoanelor, cari primesc daruri de Crăciun dela *împăratul Wilhelm* e foarte mare. El dă adecă fiecărui cap încoronat din Europa, cu care stă în relaţii personale, câte un mic dar.

Regele Eduard al Angliei primeşte de obiceiu un frumos cap de porc sălbatec; tot un astfel de dar primeşte şi prinţul de Wales. Un dar de predilecţie al împăratului Wilhelm pentru cei mai aproape de el e fotografia lui, pe care sunt scrise câteva versuri făcute de el însuşi.

Regina Alexandra a Angliei şi prinţul de Wales încă dau drept dar câte o fotografie de a lor pusă în rame şi pe care scrie câteva cuvinte; de altfel regina Alexandra dărueşte de obiceiu damelor saluri fine şi giuvaericale pe când regele Eduard, care nu şi bate mult capul cu darurile de Crăciun, dă butoni de cămaşe, etui de ţigarete şi bastoane ca daruri. Mai mult însă sunt dorite de toţi felicitările de sărbători, pe cari însaşi regina Alexandra le desemnează sau le pictează.

*

O sentinţă solomonică.

Unui misionar englez din sudul Indiei i-a succes după multe încercări să înduplece pe un nobil ind, un adept al lui Buddha, să treacă la biserica anglicană. Astfel de treceri obvin foarte rar şi trecerea nobilului la biserica anglicană a produs mare senzaţie. Trecerea nu s'a făcut atât din motive religioase cât mai mult din motivul că societatea misionarilor englezi a oferit nobilului o frumoasă sumă de bani.

Când i-s'au plătit banii i-s'a pus însă şi condiţia ca trecerea să o facă în public şi în faţa poporului să lase să i-se taie smocul de par, pe care adepţii zeloşi ai lui Buddha îl poartă ca semn că sunt Budhişti pe când cealaltă parte a capului e rasă.

Nobilul s'a învoit şi a făcut trecerea în faţa unui număros public; episcopul însuşi i-a tăiat smocul de păr din cap şi firele de păr, din cari consta smocul, le-a aruncat în cele patru părţi ale lumii. Acest act festiv însă nu l'a împedecat pe Ind să se întoarcă la vechia lui credinţă. El i-a batjocorit în public pe misionari şi se lauda cu păcăleala ce le-a tras'o.

Nici societatea misionarilor însă n'a stat cu mânile în sân şi, pentru ca să pună capăt astor-fel de păcăleli l'a acuzat pe nobil pentru că nu s'a ţinut de contract şi a cerut despăgubire. Partidele au ajuns înaintea judecătoriei. Apărătorul Indului a spus că clientul său e învoit să dea înapoi banii primiţi, dacă i se pune la loc — smocul de păr întocmai aşa cum a fost el înainte şi din aceleaşi fire de păr. Judecătoria a aflat pretenziunea acuzatului justă şi fiindcă partida contrară n'a fost în stare să i pună la loc smocul de păr, el a rămas cu banii, iar misionarii cu păcăleala şi cu suportarea speselor.

*

Ce nu poate face telefonul?

Femeia unui actor renumit dela o vreme a observat că soţul ei o neglijază prea mult şi nu-şi putea de loc închipui, care ar putea fi cauza acestei neglijări. Intr'o dimineaţă ea ceru legătură telefonică cu bărbatul său, care era la teatru. Legătura i-se dete şi ea auzi vocea bărbatului său, care prin telefon povestea în bună voie cu un pretin al său. Tânăra femeie, mai fiind şi geloasă, se cugetă că n'ar fi rău să ştie şi ea ce are bărbatul său de vorbit cu prietinul lui.

»Da, după cununie se schimbă lucrul cu totul, prietine dragă«, zicea vocea bărbatului său, »femeile noastre nu se mai împodobesc şi nu se gătesc pentru noi ci pentru alţii. Nevastă-mea, o femeie frumuşică şi totdeauna curată, încă s'a schimbat mult. Când primeşte oaspeţi sau când merge în vizită o admir. Acasă însă poartă hainele cu cari nu mai poate merge în vizită. Mă plictisesc acasă« zise bărbatul. »Sperez aşadară — zise pretinul — că deseara după reprezentaţiune, o să vii pe la mine, dacă zici că acasă te plictiseşti«.

Seara însă când bărbatul veni acasă. toate erau schimbate; masa era acoperită cu o faţă curată şi frumoasă, pe ea un vas cu flori, nevastă sa în o toaletă de casă frumoasă, frizată şi veselă... De-atunci bărbatului nu i-s'a mai urât să stea acasă iar soţiei sale nu i-se mai părea că e neglijată din partea lui.

*

Cel mai mare oficiu telegrafic.

Oraşul Londra se poate lăuda că are cel mai mare oficiu telegrafic din toată lumea. 140—145 mii de telegrame se expedează dela oficiul central în fiecare zi. Culmea şi-a ajuns-o însă în ziua când fosta regină Victoria a Angliei şi-a serbat jubileul de diamant, în care zi s'au expedat 195,411 telegrame. Oficiul are 1226 aparate telegrafice şi 200 telefonice. Numărul oficianţilor e de 4600 din cari 2470 sunt telegrafişti, 1200 primesc telegramele, 880 împart telegramele şi 50 de servitori. Aparatul cel mai bun telegrafic e aşa numitul »Wheatstone« cu care pe minută poţi telegrafa 350 de cuvinte. Un funcţionar dibaciu a telegrafat odată cu acest aparat 600 de cuvinte pe minută. Aceasta s'a întâmplat în ziua când Gladstone a ţinut în parlamentul englez vestita lui vorbire pledând pentru »Home rule«, legea în favorul Irlandezilor.

*

Recordul cadourilor.

După cum se ştie, mai toată lumea obicinueşte cu ocazia zilelor onomastice şi a sărbătorilor mai însemnate să dea *cadouri* rudelor şi cunoscuţilor.

Din punctul acesta de vedere, Americanii au fost totdeauna cei mai tari. lucru foarte natural de altminteri deoarece printre dânşii se află unii atât de bogaţi încât sutele de mii de franci n'au aproape nici o însemnătate.

Se crede însă că recordul cadourilor e ţinut până acuma de miliardarul Hanbury, care a dăruit soţiei sale cu ocazia Crăciunului o sumă de 20 de milioane. Acest cadou fenomenal constă din depozite de vinuri în Englitera şi în Franţa. din număroase mine în Nevada şi în California şi din mai multe imobile în San-Francisco. Fericita soţie, care până acuma câţiva ani era funcţionară în administraţia telefoanelor, a devenit deodată una din persoanele cele mai bogate din întreaga Californie.

conducerea patriarchului *Cernovici.* năstirile toate au existat deja, şi au t încredinţate patriarchului spre admi trare numai în mod »provizoriu«, dân se atunci titlul de patriarch al »naţi sârbe, valahe şi bulgare«.

Făcând aceste comunicări publiculu se interesează de procesul biseric astre pentru mănăstiri, dorim d-lui ad cat *Babeş* şi colaboratorilor săi bu ces la munca grea pe care au să o să şească!

Adunarea generală

»Reuniunii Femeilor Române« pentru torarea şi înfrumseţarea sfintei biserici din Braşovul-vechiu.

Braşovul-vechiu, în Dec. 1908

Duminecă, în 7 (20) Decemvrie 1908 euniunea Femeilor Române, pentru aju- area şi îmfrumseţarea bisericei »Sfintei ormiri« din Braşovul-vechiu« şi-a ţinut unarea generală în edificiul scoalei ro- ne din loc. La adunare au luat parte lângă numeroase membre şi prea sti- tele doamne: Susana *Popovici*, Balaşa *ebea*, presidenta reuniunei femeilor vă- ve din Braşov, Elena *Săbădeanu*, Elena *Voina*, Maria *Burduloiu* şi Maria *Me- n* şi părintele Iosif *Maximilian.*

Adunarea a deschis-o presidenta reun. na Maria Ios. *Maximilian* printr'o vor- e plină de însufleţire, în care împărtă- şte că Reuniunea împlineşte 5 ani de ţă în care timp Reuniunea a ajuns la o re înfloritoare în urma stăruinţei harnice- membre şi ale sprijinitorilor ei. In special entuiază zelul şi spiritul de jertfă al a stimatei doamne patroane Elena Să- deanu, care cu toată iubirea ce o carac- isează faţă de binele neamului nostru, fost neobosită atât în privinţa morală şi materială faţă de progresul reu- nei noastre.

Ca rezultat al activităţei binefăcă- re a reuniunei noastre presidenta amin- şte că reuniunea a contribuit la pictarea sericei cu frumoase icoane, pregătirea ui artistic »Epitaf« şi a procurat din jloacele sale un »Steag« pentru reuniune mare însemnătate şi altele, apoi salută căldură pe oaspeţii şi membrele pre- nte.

După deschiderea adunării a luat cu- ntul părintele *Iosif Maximilian.* Intr'un scurs frumos părintele Maximilian a vor- despre trecutul neamului nostru, când, şi Românii erau săraci în învăţătură, ei au bogaţi în credinţă şi în virtuţile isvo- e din ea. Astăzi lucrurile s'au schimbat spre rău. Poporul nostru nu mai e aşa credincios şi în mijlocul său s'au în- bat multe rele în urma lipsei de cre- nţă, părăsirea portului şi a obiceiurilor rămoşeşti, a luxului şi a altor păcate. Vor- şte apoi de reuniunea femeilor şi-i aduce de pentru munca frumoasă şi creşti- ască ce-o săvârşeşte spre binele popo- lui nostru.

Doamna patroană *Elena Săbădeanu* intr'un discurs avântat a vorbit despre lul femeei române, ca econoamă în fa- ilie şi ca muncitoare harnică pentru bi- le poporului şi a bisericei creştine, care te singurul element de întărire în cre- nţă etc. Aduce elogii d-nei presidente d-lui părinte Maximilian pentru munca r neobosită în folosul bisericii şi a nea- ului.

Ambele vorbiri au fost ascultate cu osebită atenţiune şi salutate cu vii escla- ări de »să trăiască«!

Domnul secretar *D. Jaliu* ceteşte apoi portul general despre activitatea comi- tului dela ultima adunare generală în- ace şi până de prezent, din care s'a ară- t, că comitetul reuniunii a ţinut 5 şe- nţe în care s'a ocupat cu diferite obiecte scopul promovărei intereselor reuniunei.

Cassiera d-na *Elena D. Căpăţînă*, ce- şte raportul special despre starea averii buna îngrijire în decursul anului 1907/8, anume: Averea reuniunei cu finea lunei ecemvrie 1906/7 a fost de 1317 cor. 41 ani; I. Interese la cuartalul prim au fost r. 21·66, interese la cuartalul al doilea u fost 31 cor. 38 bani; interese la »Bo- ul d-nei Elena Săbădeanu, de 100 lei au st 4 cor. 42 bani. Averea reuniunei de rezent este de 1093 cor. 18 bani. Intrate avut în decursul anului 441·07 cor., iar esele au fost de cor. 665·30 bani. »Stea- ul« a costat 715 cor., la cari neatingând ma ofertelor marinimoase întrate cu cazinea aceasta, reuniunea a mai con- ibuit dela fondul său suma de 665 cor. ani la acoperirea cheltuelilor. Membre toare pe anul 1907/8 s'au înscris 118; membre fundatoare sunt cu to- 26; dintre cari 2 cu câte 50 co- ane şi o membră cu 100 coroane, iar 23 cu câte 20 coroane. In această adunare s'au mai înscris de membre fundatoare rea stimatele d-ne: *Balaşa Blebea, Su- ana Popoviciu, Elena V. Voina*, proto- presb., *Maria Burduloiu* şi *Maria Median* cu câte 20 coroane. Adunarea îşi esprimă prin d-na presidentă călduroase mulţămiri a adresa membrelor înscrise cu această ocaziune, urându-le viaţă fericită şi înde- lungată.

Comisiunea esmisă în adunarea gen ţinută în 2 Dec. v. 1907, pentru examina- rea socotelelor de cassă raportează prin membra Maria Uzani: »Comisia aleasă din sânul adunărei ţinută anul trecut cu man- datul de a revida socotelele cassei con- stată, că socotelile s'au aflat în ordine exemplară şi pe baza acestui raport adu- narea esprimă mulţămită doamnei cas- siere pentru buna conducere dându-i-se ab- solutoriul.

Deasemenea comisiunea esmisă pen- tru examinarea raportului general al co- mitetului pe anul 1906/7 prin membra Otilia Puiu a constatat, că activitatea co- mitetului şi în anul acela a fost plină de zel şi rodnică, pe basa cărei propuneri co- misia roagă adunarea generală să esprime mulţămită protocolară comitetului pentru abnegaţiunea şi zelul desvoltat întru pro- movarea scopului reuniunei.

Adunarea generală în baza propune- rei comitetului a decis ca »Steagul« reu- niunei să se predea, în casuri de înmor- mântări numai membrelor şi membrilor reuniunei gratuit, iar nemembrelor să nu fie iertat a să folosi de el.

Pentru perderea din viaţă îndurată anul trecut a membrei fundatoare *Victoria G. Rusu*, adunarea îşi exprimă condolenţa prin sculare, în special se eternisează şi protocolar regretele adunării pentru per- derea unei vrednice membre fundatoare.

Pentru censurarea socotelelor pe anul 1908/909 se aleg d-nele: Maria Ţiţeiu, Eca- terina Toma şi Elena Barbu, iar pentru verificarea procesului verbal al adunării d-nele Reveica Petrişor şi Maria Huzani.

Doamna presidentă Maria Maximilian aduce mulţămire membrelor Maria Paras- chiv, Ana Marica, Florea Coleşa, Ana Şer- ban şi Elisaveta Bârsan pentru ajutorul ce i-l'a dat la colectarea taxelor de membre.

Adunarea generală ecsprimă mulţă- miri d-lui secretar al reuniunii Dumitru Jaliu, pentru zeloasa conducere a agende- lor sale de secretariu.

Cu acestea preşedinta declară adu- narea generală de închisă.

Adunarea generală

a reuniunei femeilor din Zărneşti. Daruri de Crăciun.

Zărneşti, 21 Dec. v.

In zilele seci ce le petrecem, aduna- rea de azi a reuniunei femeilor române a fost ca o picătură de apă vie pentru su- fletul nostru însetoşat după virtuţi şi fapte bune.

Din trecutul bogat în astfel de fapte al comunei noastre ni-s'a strecurat astăzi din nou prin suflet amintirea încă destul de proaspătă despre activitatea filantropică a fericitei în Domnul *Maria Garoiu* născ. Meţian, care a întemeiat şi timp de 28 ani a presidat reuniunea, în care femeile române din Zărneşti au avut ocaziunea cea mai bună de a se instrua şi însufleţi pentru scopul cel măreţ al educaţiunei şi ajutorărei fetiţelor.

Comitetul reuniunei a împlinit un act de nobilă recunoscinţă, dedicând în- treg decursul adunărei acesteia întru pa- rentarea distinselor calităţi ce au împodo- bit sufletul regretatei preşedinte. Vice- presidenta Anastasia *Străvoiu* a deschis adunarea prin cetirea unui discurs plin de căldură, care a stors lacrimi din ochii nu- măroaselor membre.

Din raportul general al secretarului păr. I. *Străvoiu* precum şi din acela al ca- sarului Maria *Pană* am constatat şi de astădată, că reuniunea este în continuă progresare şi înflorire. Averea ei a tre- cut peste suma de 16,000 coroane, având un spor anual de aproape o miie de co- roane. Numărul membrelor este de 53, dintre cari 4 fundatoare şi 49 ordinare. Ca membră nouă fondatoare s'a înscris d-na Aurelia I. Hamsea, pe care adunarea o salută cu aclamaţiune.

Intru memoria decedatei presidente s'a creat *»Fundaţiunea Maria Garoiu n. Meţianu«*, la care a contribuit până acu- ma d-l advocat N. Garoiu ca soţ suma de 200 cor., Dr. Iancu Meţianu cu soţia Elena ca frate şi cumnată suma de 100 cor. şi institutul »Creditul« 50 cor, la olaltă deci suma de 350 cor.

La propunerea părintelui I. Străvoiu, zelosul secretar al comitetului, adunarea proclamă de membru binefăcător şi pre- şedinte onorar al reuniunei pe d-l advo- cat Nicolae *Garoiu*, ca un semn de recu- noştinţă a meritelor deosebite ce şi le-a câştigat pe seama reuniunei dela înfiinţa- rea ei până în ziua de azi.

La propunerea d-lui Nicolae *Pană* se decide, ca frumosul discurs de deschi- dere al vice-preşedintei să se introducă în- treg în procesul verbal.

După închiderea şedinţei a urmat distribuirea obicinuitelor daruri de Cră- ciun între fetiţele sărace. Reuniunea a oferit şi de astădată câte un rând de haine cusute de trei domnişoare din Zăr- neşti la 45 de eleve ale şcoalei româneşti. Cu ocaziunea împărţirei, la care a asistat pe lângă membrele reuniunei, d-l proto- pop I. Hamsea, d-l N. Garoiu preşedintele comitetului parochial precum şi corpul în- văţătoresc, — păr. I. Străvoiu a adresat celor împărtăşiţi de ajutoare o vorbire o- cazională. După împărţirea hainelor s'a fă- cut din partea reuniunei şi o modestă po- mană pentru regretata preşedintă, dân- du-se fie-cărui copil de şcoală câte o nă- framă de buzunar, câteva mere, nuci şi bomboane.

Un asistent.

Invitare.

Reuniunea femeilor române pentru ajutorarea văduvelor sărace din Braşov şi Săcele aranjază în *presara anului nou* 31 Dec. v. (13 Ian. n.), voind a-şi sărbători aniversarea de 25 ani de viaţă, un

Festival artistic

cu un program ales, şi după aceea o

Petrecere cu dans.

Comitetul Reuniunii invită în modul acesta cu dragoste frăţească pe P. T. pu- blic românesc din Braşov şi jur, atât la festival cât şi la petrecere şi-l roagă a se presenta în număr frumos cu aceasta oca- siune, spre ridicarea acestei serbări romă- neşti.

Alte invitări speciale nu se mai tri- met. Atât festivalul cât şi petrecerea se ţin în reduta oraşului Braşov. Inceputul e la 8 oare sara.

Braşov, în 21 Decemvrie v. 1908.

In numele comitetului Reuniunii:

Balaşa Blebea,	**Dr. Iosif Blaga,**
presidentă.	secretar.

ULTIME ŞTIRI.

Viena, 6 Ianuarie. In consfătuirea dintre ministrul-preşedinte, Wekerle şi baronul d'Aehrenthal, Wekerle s'expus punctul de vedere al guvernului un- gar cu privire la tratatul de comerţ cu România. Negocierile vor fi reluate îndată după sărbătorile ortodoxe şi se speră că se va ajunge la un rezultat satisfăcător.

Berlin, 6 Ianuarie. După ştirile venite din Belgrad, *conflictul dintre Austro-Ungaria şi Serbia s'a apla- nat.* Ambasadorul austriac vizitând eri pe Milovanovici, acesta a probat că textul autentic al cuvântărei sale sună altfel de cum s'a relevat la Viena şi că pasagiul încriminat lipseşte cu totul.

Messina, 6 Ianuarie. Calea ferată Messina-Palermo a fost restabilită. Portul este plin de vapoare şi de vase de războiu. Ajutoarele sunt mai bine organizate; merindele sunt distribuite locuitorilor. S'a scos de sub dărâmă- turi cadavrul deputatului Nicolas Fulci. In timpul ridicării dărâmăturilor s'a auzit şi un glas de papagal. Călău- zindu-se după acel glas se făcură cer- cetări într'acel loc şi se află o fami- lie întreagă în viaţă. O altă familie a fost de asemenea scoasă aproape ne- atinsă.

Mici cutremure continuă, făcând să se dărâme casele deja despicate. Dărâmăturile sunt înecate cu acid fe- nic pentru a se combate mirosul ca- davrelor.

ECONOMIE.

Plugarilor, folosiţi tăvălugul!!

II.

Când să tăvălugim?

Am spus că între alte foloase, ce ni le aduce tăvălugul, cel mai mare e acela, că în pământul tăvă- lugit ori ce fel de săminţe răsar mai curând şi de altă parte pe pământul tăvălugit putem cosi mai bine şi mai repede! De aci urmează, că noi să tăvălugim pământurile, în care sămânăm bucate de coasă, mai ales nutreţuri şi în care sămânăm bucate cari răsar greu şi mai încet! Eu sfătuesc însă pe orice plugar, ca să-şi tăvălugească toate pământurile sămânate cu bucate de primăvară! Bucatele de toamnă de regulă nu vin tăvălugite toamna! Voiu arăta deci întâiu când şi cum vin tăvălite bu- catele de primăvară şi apoi cele de toamnă!

Dintre toate bucatele de primă- vară mai mare lipsă au ca să fie tăvălugite: *sfeclele* de zăhar şi cele de nutreţ (napii). Sfeclele trebuesc totdeauna tăvălugite, ca să răsară mai curând! Tăvălugindu-le apăsăm sămânţa de sfecle bine în pământ, ca să aibă mai multă umezeală! Din- tre toate plantele sfeclele au lipsă de mai multă umezială, ca să poată răsări, căci ele nu au numai o coaje, ca celelalte săminţe! Săminţele lor — mai multe la un loc — sunt în- chise, ca în nişte căsulii, cari au pă- reţii tari şi lemnoşi! Intâiu trebue să înmoaie umezeala păreţii căsulii- lor şi numai după aceea coaja să- minţelor şi fiindcă sfeclele nu e ier- tat să le îngropăm prea adânc în pământ, de aceea dacă nu le-am tă- vălugi ele nu vor avea destulă ume- zeală, decât numai în ani cu ploi mai multe şi astfel nu ar răsări iute şi bine!

Sunt unele pământuri chiroase, sau pe cari cresc şi se înmulţesc re- pede buruienile, pe acelea ar fi bine să se tăvălugiască numai rândurile de sfecle iar pământul dintre ele să rămâe netăvălugit, ca să răsară mai curând numai sfeclele, nu şi buruie- nile! Ca să se poată face lucrul acesta unele maşini de sămânat sunt astfel întocmite, că după fiecare ţeavă vine un tăvălug micuţ; acestea însă nu apasă destul de bine pământul, de aceea nici nu fac ispravă, cum ar trebui! Cu mult mai bine s'ar putea face lucrul acela, cu o roabă dusă de un om! Să se încarce roaba cu pietrii, cam cu 25 kgr. şi un om să o împingă înainte pe rândurile sămânate, aşa ca roata să meargă tot pe rânduri! Aceasta ce e drept, e împreunată cu cheltuială mai mare, dar în pământ buruenos ar aduce folos! De altfel se tăvălugeşte locul întreg cu un tăvălug neted, mai ales dacă vrem să săpăm pământul între rânduri înainte de răsăritul sfeclelor şi rândurile numai aşa se văd, dacă tăvălugim cu un tăvălug nu neted, ci cu dinţi sau inelat (care de re- gulă e de fier), care mărunţeşte bine pământul, de altă parte după el nu prinde pământul aşa iute scoarţă pe deasupra. După sfecle mai mare lipsă au de tăvălugit nutreţurile, cum e luţerna, trifoiul, măzărichea şi altele, căci pe de o parte se poate cosi mai bine, de altă parte cele mai mărunte la sămânţă, fiind aruncate cam dea- supra pământului, trebuesc apăsate cu tăvălugul, ca să răsară!

Orzul asemenea îl tăvălugim, mai ales, când pământul de deasupra e tare uscat. Când însă pământul nu e tare uscat, atunci nu e de lipsă să tăvălugim orzul, căci poate să i strice. Pământul tăvalugit prinde scoarţă şi aceasta îi poate strica mult orzului, care e foarte gingaş când

încolțește și nu poate sparge scoarța, ca să răsară! Mai bine va fi, dacă tăvălugim orzul cu un tăvălug dințat sau inelat, de fier!

Tot asemenea tăvălugim și ovăsul și celelalte bucate de primăvară, cum e cucuruzul, picioicile și altele!

Cum tăvălugim? Totdeauna tăvălugim după sămânatul bucatelor! Când sămânăm bucatele cu mâna, arăm întâiu, apoi sămânăm, după aceea grăpăm și apoi tăvălugim! Când le sămânăm cu mașina, după ce arăm (dacă nu sămânăm în arătură de toamnă) grăpăm, apoi sămânăm cu mașina și după aceea tăvălugim! Totdeauna să fim cu băgare de seamă, să nu tăvălugim nici odată când e pământul moale sau ud pe deasupra, căci se lipește pământ cu sămânță cu tot de tăvălug și stricăm în loc să deregem!

După tavălugit, dacă a prins pământul scoarță și dacă bucatele încă nu au răsărit, e bine să rupem scoarța aceea mai ales la sfecle, cucuruz și picioici. Scoarța nu lasă plăntuțele fragede să răsară, căci nu o pot sparge, de altă parte le strânge și înădușe și nu lasă să pătrundă ușor în pământ nici apa, care stă deasupra, nici căldura și nici lumina! De aceea scoarța trebue spartă; la sfecle o spargem cu săpatul, la cucuruz și la picioici cu grapa! Cucuruzul, care e destul de des, după ce răsare să-l grăpăm, mai ales dacă l'am fost tăvălit, căci prin aceasta stricăm buruienile, ce încep să răsară! Dacă e însă cucuruzul rar, atunci să nu-l mai grăpăm! Picioicile după ce răsar, asemenea e bine să le grăpăm, când a prins pământul scoarță, mai ales dacă a fost tăvălit! Unde e pământul mai năsipos sau unde picioicile sunt puse mai deasupra pământului, acolo e bine să nu ne prea grăbim cu grăpatul, ci să așteptăm până au rădăcină mai tare!

Bucatele de toamnă mai ales grâul toamna de regulă nu l tăvălugim, căci pot peri ușor de ger de ingheț. Numai atunci tăvălugim grâul, după ce l'am sămânat, când e pământul prea înfânat de pildă, dacă am sămânat grâul după trifoiu într'o arătură, sau dacă am gunoit înainte de sămânat sau din altă pricină oare care! Dar și atunci, când e de lipsă să tăvălugim, îndată după tăvălug grăpăm cu grapă ușoară.

Primăvara tăvălugim însă grâul, când a îngheţat și e scos cu rădăcini cu tot din pământ mai deasupra, cu tăvălugul îl apăsăm iarăși la loc Tot asemenea tăvălugim grâul primăvara când ne e teamă că o să cadă! Prin aceasta îl culcăm și'l facem de întârzie câtă-va vreme, până se ridică! Să nu'l tăvălim însă grâul prea târziu, după ce i-a dat rodul!

Tăvăluge'e sunt netede (de obiceiu din lemn și altele dințate (cu dinți) și altele inelate! Cele din lemn le poate face ori și care plugar din un lemn mai greu, stejar carpen; îl leagă la capete în cercuri și îl așază pe rotile să nu se tociască, până îl duce pe drum la locurile de sămânat! Când ajunge la locul de sămânat, aruncă oiștea peste cap și atunci ajung rotile deasupra cari încă apasă tăvălugul, de e mai greu! Un astfel de tăvălug nu costă mai mult cu totul ca 40—50 de coroane și și-l poate face unul sau 5—6 inși în tovărășie! Pentru folositul lui se poate lua o taxă de 10—20 cr. după fiecare jugăr tăvălugit cu el! Tăvălugele de fier netede, cu dinți sau cu inele sunt mai scumpe (ce e drept și mai bune) și trebue comandate dela fabrici! E destul să fie în o comună unul sau două tăvăluge de acestea, la cari se pot intovărăși mai mulți inși!

Preotul Aurel Nistor.

Producțiuni și Petreceri.

Corul bisericei române gr. or. a »Sfintei Adormiri« din Brașovul-vechiu invită cu toată onoarea la producțiunea muzicală-teatrală impreunată cu dans, ce o va arangia Marți în 6 (19) Ianuarie 1909 (ziua de Bobotează), în sala Hotelului Central Nr. 1. Inceputul la 8 oare seara. Corurile se dirigează de d l *Romulus Ardelean* învăț. Prețul de intrare: de persoană 1 cor. Studenți á 60 bani.

Program: 1. G. Dima: »Nu-i dreptate«, cor mixt. 2. F. Mendelsohn Bartoldy: »Trei cântece poporale« pentru cor mix 3. R. Ardelean: »Dor și jale«, »Floricea de pe cetate«, coruri mixte. 4. Teatru: I. »*Nevasta rea*«, canțonetă comică de *** Persoanele: Șugubeț, bețivul satului. Zamfira, nevasta lui. II. »*Chinematograful*«, comedie într'un act de D. Boșca. Persoanele: Ardelean, profesor. Adela, soția lui. Alexandru, fiul lor. Bucur, șef de gară pens. Floarea, soția lui. Haralamb, servitor la Ardelean. Clara, servitoare tot acolo. Un împărțitor de scrisori.

*

Societatea sodalilor români »Lumina« din Brașov arangează în prima zi de crăciun în sala otelului Central o petrecere colegială. In bogatul program sunt luate coruri declamațiuni și comediile »Țiganul Cătană« și »Doctorie pentru Soacre«.

*

Tinerimea știutoare de carte din Olpret invită la concertul împreunat cu teatru, ce se va arangia Sâmbătă la 27 Decemvrie 1908 st. v. (9 Ianuarie n. 1909), în sala școalei conf. gr. or. din loc. Comitetul. Venitul curat este destinat în favorul bibliotecii parochiale.

*

Tinerimea română din Cristian invită la producțiunea declamatorică-teatrală ce o va arangia Joi, în 1 Ianuarie st. v. (14 Ian. st. n.) 1909, (în seara de Anul nou), în sala Hotelului »Pomul verde« din Cristian. In program este o declamație din poesiile lui Oct. Goga, un dialog și un monolog, iar teatru: »*Ruga dela Chiseteu*", de Ios. Vulcan.

*

Tinerimea română din Țânțari invită la producțiunea muzicală teatrală împreunată cu dans, ce o va arangia Duminecă în 28 Decembre st. v. 1908, (10 Ianuarie st. n. 1909), în sala cea mare a Hotelului comunal din loc. In program sunt luate câteva coruri și piesele, »Curiozitatea femeiască« și »Așa a fost să fie«.

Bibliografie.

Sub titlul **»România și neamul românesc** în legătură cu statele și popoarele vecine sau conlocuitoare«, a apărut în Galați de *Alexandru I. Lupașcu*, căpitan de artilerie și absolvent al școalei superioare de răsboi, un studiu istoric-politico militar foarte interesant. Prețul L. 2 50.

Moise N. Pacu. **»Cuvântări diverse«** cu conținut religios-moral didactic și social-național, au apărut în Galați la tip. gr. „Buciumul român"; prețul 3 Lei.

G. Ibrăileanu **»Spiritul critic** în cultura românească« Iași, editura revistei „Viața Românească" prețul 2 Lei.

Din Biblioteca poporală a „Asociațiunii" au apărut: **Nr. 28** conținând „Povestiri" de Ioan Pop Reteganul cu o prefața de O. Goga, prețul 30 fl. **Nr. 29** conține »Poezii alese« de Vasile Alexandri cu o prefață de Il. Chendi, prețul 20 b. **Nr. 30** conține »Ionel«. Principii moral și creștinești de educațiune de V. Gr Borgovan. Prețul 20 bani. **Nr. 31** conține »O seamă de cuvinte« de Octavian Goga, prețul 20 fill. **Nr 32 Cum să trăim?** povețe doctorești pentru trebuințele zilnice de Aurel R. Dobrescu, prețul 20 fil

Cărți noi sosite tot din editura Sfetea:

Fl. Cristescu **„Carte pentru copii"** cu diferite istorioare foarte morale și frumoase ce deșteaptă interesul copiilor. Prețul C. 1 20 (porto 10 bani).

N. Gane (membru al Academiei române) **»Spice«** Prețul 2 cor.

Laurenția Gribincia **„Steaua mea** piesă școlară în trei părți. Prețul 60 bani porto 10 bani.

Th. D. Speranță **»Ce poate lenevia«** dramă populară în un act; prețul 50 bani porto 10 bani.

Călindare Blok românești atât din editura Socec cât și din editura Sfetea din București au sosit la Librăria Gazetei.

Ale lui Socec costă 1·70 cor. un exemplar plus porto recomandat 55 bani. Ale lui Sfetea sunt de diferite prețuri: 1, 1 50, 2, 2 50 cor.; la fiecare e de adăugat porto 55 bani.

Dare de seamă și mulțumită publică.

In urma apelului lansat în scopul edificării unei biserici gr. cat. în Boz — protopopiatul Sebeșului — preoții fungenți la înmormântarea fostului jude comunal din Doștat Nicolae Mărginean — s'au oferit la stăruința vrednicului preot I. Albon întreagă taxa de celebrare pentru noua biserică din Boz, încasându-se astfel suma de 19 cor. Și anume dela: I. Popa din Presaca 2 cor., Nic. Mărginean d. Gîrbom 2 cor., Alexă Deac d. d. Săngătin 2 cor., I. Albon d. Doștat 5 cor., I. Mărginea d. Ungurei 2 cor., I. Neagu d. Drașov 2 cor., S. Becichezi d. Boz 4 cor.

Din fruntașa comună Doștat s'a colectat pentru biserica din Boz suma de 115 cor., care împrejurare e de a se atribui și mulțămi bravului și harnicului ei preot I. Albon Tot din Doștat un domn marinimat — I. Crăciun — a dăruit pe sama bisericei din Boz o *cuotă* de 50 cor. dela „Tovărășia Agricolă" din Sebeș.

Pentru cari fapte primească toți valoroșii și marinimoșii binevoitori cele mai ferbinți mulțămite pentru jertfele aduse pe altarul dragostei creștinești.

Curat. bis. gr. cat. din Boz.

MULTE ȘI DE TOATE.

Omul invizibil.

Societatea psichologică americană din New-York a pus mana pe un om cu totul remarcabil, înzestrat cu o forță supranaturală. Acest om fenomenal se numește Fred. Foskett. El întrece pe toți fachirii indieni cu transfomările ce le poate sărârși.

Astfel, în prezența profesorilor dela universitatea Harward, tânărul Foskett a reușit să se dematerializeze, căci el e în stare să disparâ în câteva secunde dintre cei în mijlocul cărora se află.

Unul din profesorii prezenți a zis: »Pe când ne uitam fix la el, părea că se ridică în aer. După 40 de secunde el se făcu apoi cu totul nevăzut. După alte 40 de secunde reapăru Cu toată stricta supraveghere, la care era supus, Foskett se evapora«.

Savanții nu admit că ei ar fi fost hipnotizați, ci sunt de părere că e în joc o forță psichică necunoscută până acuma. Una din experiențele cele mai uimitoare făcute cu Foskett e și aceasta. Se aprindea o lampă cu spirt și Foskett pune mâna sa în fiacără, unde o ține 10 minute; se și spală pe față cu spirt aprins, pe când cei asistenți se ardeau cu acel spirt, Foskett n'avea nici o urmă de răni.

*

Povestea unei fotografii.

In orașul Pittsburg din Statele-Unite, a avut loc o scenă foarte ciudată, menită să ridice în viitor prestigiul artei fotografice.

E vorba de o fotografie făcută la lumina magneziului, cu ajutorul căreia s'a dovedit încercarea de escrocherie a unor consilieri municipali.

Simțindu-se nevoia pavărei unei străzi din Pittsburg, societatea a obținut prin licitație dreptul acestei întreprinderi.

Pentru a putea face însă economie la material, societatea a promis suma de 50.000 lei consilierilor comunali, cari erau însărcinați cu supraveghiarea lucrărei.

Autoritățile aflând că aceștia primiseră ofertele societății, a hotărît să-i prindă în cursă.

Un detectiv dibaci fu însărcinat să se recomande unui din consilieri ca reprezentant al societății în chestiune.

Consilierul cerând suma promisă falsului reprezentant, acesta îl rugă să vie la un hotel să-i dea banii, pentru ca să nu fie observați.

Consilierul fu exact la întâlnire și detectivul puse banii pe masă.

In momentul însă când consilierul număra banii, detectivul îl fotografiă la lumina flacărei de magneziu.

Fotografia care a eșit foarte bine, constitue proba cea mai bună a vinovăției necinstitului consilier, pe care ori cine putea să-l vadă și să-l recunoască, adunând de pe masă niște bani cari nu-i aparțineau.

Atât el cât și tovarășii săi au fost imediat arestați și dați în judecată.

Cele opt porunci pentru fumători.

Dr. Caze publică în »La Revue« următoarele opt reguli de urmat pentru fumătorii cari nu se pot lăsa de tutun:

1) Să nu fumeze decât tutun...

2) Să nu fumeze decât numai ... bune;

3) Să nu se fumeze mai mult de o jumătate de țigară;

4) Dacă se stinge țigara să nu o aprindă;

5) Să nu stăm în fumul de tutun

6) Să nu între tutun de țigară ... gură;

7) Să treacă fumul de țigară ... bumbac;

8) Să nu fumăm din pipe și țigar... cu țeava lungă.

*

Mireasă vândută cu chilogramul.

In ținutul din jurul comunei un...rești Kolked este obiceiul încă din vremuri vechi, ca mirele să dea părinții alesei sale o despăgubire oare-care. Mai ...lele trecute un țaran bogat cu num... Kovacs nu s'a putut de loc învoi cu ...rinții miresei sale. Văzând că ei între... nu ajung la nici un sfârșit, s'au hotărât să se ducă la primarul comunei ... el să hotărască. D-l primar, de meserie negustor de vite, fără multă vorbă a p...țuit mireasa: un chilogram o coroană. ... cântărit mireasa și s'a aflat că are 43 c...lograme. S'a făcut socoteala cât s'ar v... pe 43 chilograme și fericitul mire, ve... că a scăpat așa de ușor, a plătit socru... său 215 coroane.

POȘTA ADMINISTRAȚIEI.

Mai multor d-ni: Costul abonamentului ...rului nostru se află indicat în fruntea foii.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor respons.: Victor Branisce

Domnii abonați ai fóiei cari nu și-au reînoit încă ...ntul sunt rugați a-l re... t mai curând ca sĕ nu li se în... ...ă regulata espedare a dia...

Administrațiunea
„Gazetei Transilvaniei“.

...va cuvinte asupra boalelor secrete.

...trist, — dar în realitate adevărată vremea de azi e bătătoare la ochi ea acelor oameni, a căror sange și trupești sunt atrofiate și cari ... ...ușurinței din tinerețe și prin deprin... ...le și-au sdruncinat sistemul nervos ...rea spirituală. **E timpul suprem ...stei stări îngrozitoare să se pună** Trebue să fie cine-va care să dea tine... ...deslușiri binevoitoare, sincere și ama... ... în tot ce privește viața sexuală, ... să fie cine-va căru a oamenii să-și ... ...țeze fără teamă, fără sfială și cu ... necazurile lor secrete. Dar nu e ...ajuns însă a destăinui aceste necazuri ...cui, ci trebue să ne adresăm unui ...dĕ medic specialist, conștiințios, care ...să dea asupra vietei sfaturi bune ...le și știe a ajuta și morburilor ce ...eventual există, **atunci apoi va în... existența boalelor secrete.**

De e chem...re atât de măreața și ...u acest scop e institutul renumit în țara al **D-rului PALOCZ**, medic de ...l, **specialist, (Budapesta. VII., Rá...-ut 10)**, unde pe lângă discreția cea ...strictă primește ori-cine (atât bărbații ...i femeile) deslușiri asupra vieți-i ...uale, unde sângele și sucurile trupești bolnavului se curăță, nervii i-se în... ...sc, tot organismul i se eliberézá de ...eriile de bolă, chinurile sufletești i-se ...tesc.

Fără conturbarea ocupațiunilor dilnice **PALOCZ** vindecă deja de ani de dile ...de și radical **cu metodul său propriu ...vindecare**, chiar și cazurile cele mai ...e, ranele sifilitice, *boalele de țeve ...nervi și șira spinărei, începutul și ...usie a minței, urmările onanieirei ...ului, erecțiunile de paimă, slă... puterei bărbătești (impotența), vătă...urile, boalele de sânge, de piele și toate ...lele organelor sexuale femeești.* **Pentru ...ei e sală de așteptare separată și ...e separată.** In ceea-ce privește cura, ...ărtarea nu este piedecă, căci dacă ...-va, din ori-ce cauză n'ar putea veni ...persoană, atunci cu plăcere i-se va da ...puns amănunțit foarte discret prin scri... ...re (în epistolă e de ajuns a se înlătura ...nai marca de răspuns). **Limba română vorbește perfect.** După încheierea curei, ...stolele se ...rd, ori la dorință se retrimit ...căruia. Institutul se îngrijește și de me... ...amente speciale. Vizitele se primesc în... ...d dela 10 óre a. m. până la 5 óre (Dumineca până la 12 óre a. m.)

...dresa: **Dr. PALOCZ**, medic de spitai ...ecialist, Budapesta, VII., Rákóczi-út 10

...a tipografia și librăria A. Mureșianu se află de vêndare următórele:

...i literare apărute din ...ția „Minerva“ Bucuresci.

Titu Maiorescu, „Critice“, Volumul ..., prețul 1.50 cor.

C. Sandu-Aldea, „Pescar de Islanda“ prețul 1.50 cor.

N. Petra-Petrescu. Ilie Marin istorióră pentru tinerime, localisată după nemțesce. 193 pag. . Prețul cor. 1.50

Vasilie Pop, „Domnița Viorica“ roman. Prețul 2 cor. (plus porto bani) 20

M. Sadodeanu. „Floarea Ofilită“, roman. Prețul 2 cor. (plus porto bani) 20

Ștefan Iosif, „Credințe.“ Poesii à cor. 1.50

Em. Gârleanu Emilgar, „Batrânii“, schițe din viéța boerilor moldoveni 1.50

Eugeniu Boureanul. „Povestiri din copilărie“. Prețul à . . . cor. 1.50

Vasilie C. Osvadă, **„Băncile poporale din România“** cu un adaus informativ. Prețul 1 cor. (plus 5 b. porto). . . . . 1·05

...on Manolache Holda. **Fețe**, *portrete schițe și nuvele*, ediție I 316 pag. Prețul Lei 1·50

...hendi. **„Fragmente“**. Un șir de interesante articole (informațiuni literare), și sunt o continuare a volumelor „Preludii“ și „Foiletóne“ s...ri... 246 pag. Prețul . . . . Lei 2.50

...e C. Osvadă. **„Legea Tovără...ilor“**. Prețul — 50 cor. (plus ... 5 b.). . . . . —·55

N. N. Beldiceanu. **„Chipuri dela Mahala“** Conține 305 pag. Prețul cor., 1.50

M. Eminescu, **Poesii postume**“. ediție nouĕ, 263 pag. cu note. Prețul c. 1.50

Din »*Biblioteca Minervei*« (cea nouă), au apărut pana acuma (prețul unui număr 30 bani) 9 numeri ș. a.:

Nr. 1: cuprinde „Dudaia Margareta“ de Sadoveanu.

Nr. 2: „G...vernatorul“ de Sandu-Aldea.

Nr. 3: „Nuvele“ de Andreiew, trad. de Sandu-Aldea.

Nr. 4: „Carmen“, povestire de Prosper Mérimée, trad. de R. Ba...tag.

Nr. 5: „Proza Literara“ de Eminescu.

Nr. 6: „Poezii Postume“ de Robeanu cu o prefață de Iorg...

Nr. 7: „S...risori din moara me...“, după Daudet, de Panțelea.

Nr. 8: »Istoria vieței mele“ de Vârnav.

Nr. 9: „Spiru Calin“, de Slavici.

Nr 21108—1908.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștință publică, că în puterea concluzului luat de reprezentanța orășenească în ședința sa din 26 Novembre 1908 — au a se lua în folosință următoarele linii ale **canalizării** și anume:

Linia din Têrgul Cailor.
„ „ Strada Porții.
„ „ Șirul Florilor.
„ „ Calea Fabricelor.
„ „ Strada Neagră.
„ „ Strada Costiții de jos
„ „ Strada Mică.
„ „ Strada Mihael Weiss.
„ „ Strada Ioanis.
„ „ Șirul de sub Strajă dela 2-8
„ „ Cercul Rudolf.
„ „ Strada Aurarilor.
„ „ Strada Orfanilor.
„ „ Pe Corso.
„ „ Strada Spitalului
„ „ Strada Sâtei.
„ „ Strada Școalei de notat.
„ „ Calea Gărei din strada Furcilor în jos
„ „ Strada Agrișelor.
„ „ Strada Școlii.
„ „ Strada Bisericii.
„ „ Curtea Honterus.
„ „ Șirul Ciubărarilor.
„ „ Strada Aței, între strada Porții și între str. Neagră
„ „ Strada Pelarilor.
„ „ Strada Papucarilor.
„ „ de sub Bucium.
și
„ „ în strada de sub Bucium spre strada Porții.

Totodată provocăm — în senzul §§-lor 6 și 7 din Statutul de canalizare — pe toți proprietarii de case, că până cel mai târziu la **1 August 1908** fie-care să-și facă gata conductul său privat de canalizațiune și să o lege de canalizarea generală încopciindu-o cu conductul intermediar făcut spre acest scop din partea orașului; aceasta să o facă fiecare proprietar, cu atât mai tare, pentru-că dacă vre unul ar întrelăsa de a face această încopciere la terminul arătat, orașul ar trebui el însuși să facă această încopciere însă pe spesele proprietarului de casă sau a proprietarului locului de casă, iară spesele avute cu adausul de 5% ar trebui să le încasseze dela respectivul pe cale administrativă cum se încassează dările publice.

Brassó, în 21 Dec 1908.

(1—1.) **Magistratul orășenesc.**

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.